

Stenogrammid

XIII Riigikogu, VII Istungjärk, täiskogu korraline istung

Esmaspäev, 08.01.2018, 15:00

Toimetatud

15:00 Istungi rakendamine

1. 15:05 Arupärimine kaitseinvesteeringute kohta (nr 396)

2. 16:00 Arupärimine Eesti osalemise kohta uues migrantide ümberjagamise kavas (nr 408)

3. 16:59 Arupärimine kultuuriministri seisukohtade kohta riigi osalusega sihtasutuse Narva Muuseum arengutes 2017. aastal (nr 401)

4. 17:49 Vaba mikrofon

15:00 Istungi rakendamine

15:00 Aseesimees Enn Eesmaa

Tere päevast, austatud Riigikogu, ja head uue aasta lõppu teile kõigile! Alustame täiskogu VII istungjärku ehk mahedamalt öeldes kevadistungjärku esimese töönädala esmaspäevast istungit. Nüüd on aeg eelnõude ja arupärimiste üleandmiseks. Valitsuse esindaja Heili Tõnisson, mikrofon on teie päralt. Palun!

15:00 Valitsuse esindaja Heili Tõnisson

Austatud istungi juhataja! Hea Riigikogu! Vabariigi Valitsus algatab täna seitse seaduseelnõu ja esitab ühe Riigikogu otsuse eelnõu. Esimeseks, mõõteseaduse eelnõu. Riigikogus esindab seaduseelnõu menetlemisel Vabariigi Valitsust majandus- ja taristuminister Kadri Simson. Teiseks, Euroopa Metsainstituudi konventsiooniga ühinemise seaduse eelnõu. Kolmandaks, piiriülese õhusaaste kauglevi 1979. aasta konventsiooni raskemetallide protokoll muudatuste ratifitseerimise seaduse eelnõu. Eelnimetatud kahe seaduseelnõu menetlemisel Riigikogus esindab Vabariigi Valitsust keskkonnaminister Siim Kiisler. Neljandaks, isikut tõendavate dokumentide seaduse muutmise seaduse eelnõu, mis puudutab digitaalse isikutunnistuse kehtivuse aega. Nimetatud seaduseelnõu menetlemisel Riigikogus esindab Vabariigi Valitsust siseminister Andres Anvelt. Viiendaks, riigivaraseaduse muutmise seaduse eelnõu. Selle seaduseelnõu menetlemisel Riigikogus esindab Vabariigi Valitsust rahandusminister Toomas Tõniste. Kuuendaks, hädaolukorra seaduse, maksukorralduse seaduse ja riigikaitseliste sundkoormiste seaduse muutmise seaduse (riigikaitseliste töökohustuse arvestus) eelnõu. Seitsmendaks, riigikaitseliste sundkoormiste seaduse muutmise seaduse eelnõu. Nende kahe seaduseelnõu menetlemisel Riigikogus esindab Vabariigi Valitsust kaitseminister Jüri Luik. Ja kaheksandaks, Riigikogu otsuse ""Transpordi arengukava 2014–2020" muutmise" eelnõu. Riigikogus esindab eelnõu menetlemisel Vabariigi Valitsust majandus- ja taristuminister Kadri Simson. Aitäh!

15:03 Aseesimees Enn Eesmaa

Olen Riigikogu juhatus nimel vastu võtnud seitse seaduseelnõu ja ühe otsuse eelnõu. Juhatus otsustab nende edasise menetlemise vastavalt Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse sätetele. Kohaloleku kontroll, palun!

Kohaloleku kontroll

Istungist võtab osa 92 Riigikogu liiget.

Nüüd päevakorra kinnitamine. Austatud Riigikogu, panen hääletusele Riigikogu täiskogu VII istungjärku

1. töönädala päevakorra kinnitamise. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Hääletustulemused

Päevakorra kinnitamise poolt on 90 rahvasaadikut, erapooletuid on 1, vastu ei ole keegi. Päevakord on kinnitatud.

1. 15:05 Arupärimine kaitseinvesteeringute kohta (nr 396)

15:05 Aseesimees Enn Eesmaa

Arupärimistele vastamine. Esimene on Riigikogu liikmete Ants Laaneotsa, Jüri Jaanson, Valdo Randpere, Aivar Sõerdi, Deniss Boroditši, Urmas Kruuse, Jürgen Ligi, Lauri Luige, Madis Millingu, Urve Tiiduse, Uno Kaskpeiti, Henn Põlluaasa, Raivo Põldaru, Arno Silla, Jaak Madisoni, Kalle Pallingu, Kristen Michali, Remo Holsmeri, Meelis Mälbergi, Arto Aasa, Johannes Kerdi ja Igor Gräzini ning Kalle Laaneti esitatud arupärimine kaitseinvesteeringute kohta (nr 396). Arupärimine esitati mullu 14. novembril. Arupärijate nimel palun kõnepulti Ants Laaneotsa.

15:06 Ants Laaneots

Härra eesistuja! Lugupeetud peaminister! Möödunud aasta septembris toimusid Venemaa relvajõudude viimaste aastate suurimad strateegilised õppused. Kindralstaabi ülema, armeekindral Gerassimovi juhtimisel testiti kindralstaabis koostatud regionaalse sõja plaani Põhja-Euroopas. Selle eesmärk on Balti riikide vallutamine ning Soome, Rootsi ja Norra neutraliseerimine. Õppustel osales Lääne sõjaväeringkond peaaegu tervikuna oma 6. üldväe ja 1. kaardiväe tankiarmee, 1. õhu- ja õhukaitsearmee ... (Juhataja helistab kella.)

15:07 Aseesimees Enn Eesmaa

Austatud Ants Laaneots! Lugupeetud saal! Ants Laaneotsal on mikrofonihääl, kuid see võiks selle saali jaoks olla tugevam.

15:07 Ants Laaneots

Veel lähemale või? (Naer saalis.)

15:07 Aseesimees Enn Eesmaa

Palun jätkata!

15:07 Ants Laaneots

... Kaliningradi oblastis asuvate 11. armeekorpuse ja Balti laevastikuga. Sellest võtsid osa ka kolm Venemaa õhudessantdiviisi neljast üldse olemasolevast, põhjalaevastik, kaugpommituslennuvägi, strateegilised raketiväed, *spetsnaz*'i brigaadid ja ligi 9000 Valgevene sõjaväelast oma riigi territooriumil. Vahetult pärast seda õppust vähendas meie valitsus käesoleva aasta kaitse-eelarvet 10 miljoni euro võrra, seda olukorras, kus julgeolekuolukord on järsult halvenemas. Kaitseminister on kärbet põhjendanud Lääne sõjatööstuse suure koormatusega, mis ei võimaldavat kiiresti tagada Kaitseväele vajaliku relvastuse ja varustuse hankeid. Miks ei suunatud vabanevat raha eelarve teistele artiklitele, näiteks Kaitseväe 2. brigaadile hädavajaliku infrastruktuuri väljaehitamiseks, või ei lisatud näiteks iseliikuvate suurtükkide hankel Koreast, mis võimaldaks nende relvadega täielikult varustada suurtükiväe üksuse? Seoses kaitse-eelarve kõrgega palume teil, härra peaminister, Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse § 139 alusel vastata eelnevalt saadetud neljale küsimusele. Tänan!

15:08 Aseesimees Enn Eesmaa

Küsimustele vastab peaminister Jüri Ratas. Palun!

15:09 Peaminister Jüri Ratas

Austatud Riigikogu aseesimees! Väga austatud Riigikogu liikmed! Head arupärijad! Kõigepealt lubage ka minul soovida teile tegusat 2018. aastat ja palju jõudu teie töös. Tänan loomulikult väga ka arupärijaid selle olulise teema tõstatamise osas! Minu meelest on see suur väärtus, et Eesti riigis on taasiseseisvumise aja algusest peale olnud kaitsepoliitikas üldine konsensuslik lähenemine, üle erakonnapiiride. See on minu arvates väga suur väärtus omaette. Arupärijad on küsinud neli küsimust ja kui arupärijate esindaja lubab, siis ma loen nad ette ja seejärel vastan. Esimene küsimus: "Miks kärbib valitsus Eesti kaitsevõimet halvenenud julgeolekuolukorras ning

paranenud majanduskeskkonna oludes?" Valitsus ei kärbi ega ole kärpinud Eesti kaitsevõimet. Vastupidi, me võime öelda, et Eesti käesoleva aasta kaitse-eelarve on kõigi aegade suurim – loomulikult tänu Riigikogule ja teie vastu võetud riigieelarvele –, esimest korda on see 524 miljonit ja ületab esmakordselt poole miljardi euro piiri. Valitsuse eesmärk on igakülgselt aidata kaasa Eesti kaitsevõime tugevdamisele, selle jätkusuutlikkusele. Nagu me teame, koosneb kaitse-eelarve kolmest komponendist. Nendest esimene on iseseisva kaitsevõime arendamine ehk riigikaitse arengukava elluviimine, selleks kasutame 2% sisemajanduse kogutoodangust, mis tänavu tähendab *circa* 490 miljonit eurot. Teiseks, investeeringud liitlaste tarbeks rajatavasse taristusse on tänavu 18 miljonit eurot ja liitlaste vastuvõtmisega seotud jooksvad kulud *circa* 6 miljonit eurot. Kolmandaks – ma saan aru, et selle ümber on olnud poleemika ja seetõttu on see küsimus tõstatatud –, tõsi on see, et valitsus on soovinnud algusest peale teha veel rohkem, teha veel rohkem meie kaitsevõime tõstmisel, meie kaitseinvesteeringutesse panustamisel ja meie julgeoleku kindlustamisel. Ametisolev valitsus on loonud tõesti eraldi kaitseinvesteeringute programmi, mille suurus aastatel 2018–2020 on kokku 60 miljonit eurot ja selle aasta eelarves tähendab see 10 miljonit eurot.

Seoses üleminekuga tekkepõhisele riigieelarvele tekkis eelmise, 2017. aasta lõpus laiem küsimus, kui suured on kaitseinvesteeringute programmi väljamaksed aastatel 2018 ja 2019. See arutelu läks koguni nii kaugele, et oli võimalik eksitavalt väita, nagu oleks meie kaitse-eelarvest raha ära võetud. Mitte ühtegi senti ei ole ära võetud ja seda ma kinnitan teile ka siin, auväärsel Riigikogu saali kõnetoolis. Kuna püstitatud küsimused takistasid lõpuks tervet riigieelarve menetlust, tegi valitsus eelmise aasta lõpus, 7. detsembril kaitseinvesteeringute programmiga seoses põhimõttelise otsuse. Me otsustasime, et vajaduse korral eraldame 2018. aastal Kaitseministeeriumile laskemoona soetamiseks Rahandusministeeriumi sihtotstarbeliste vahendite reservist 10 miljonit lisaeurot. Sellisel juhul, kui vastavad hanked toimuvad oodatust kiiremini ja nende edenemisel on võimalik meie kaitsetegevusse panustada juba sellel aastal, lisatakse sellele 10 miljonile veel kümnekond miljonit. Ma kordan veel, et see oleks juhul, kui meil oleks võimalik kõnealune laskemoon juba tänavu reaalset kätte saada. Seda aga ei hinda asjatundjad väga tõenäoliseks. Niisiis, me ei saa rääkida valitsuse otsusest kaitse-eelarvet kärpida, sest kaitse-eelarve osakaal on endiselt üle 2% sisemajanduse kogutoodangust. Kärbitud pole kindlasti ka tulevaste aastate investeeringuteks ette nähtud vahendeid või laiemas mõttes ambitsioonitaset, mille me seadsime oma kaitsevõimele 2017. aasta juunis, kui kiideti heaks riigikaitse arengukava aastateks 2017–2026.

Teine küsimus: "Kas teie arvates on Eesti kaitsevajadused kaetud, et vähendate kaitsekulude protsenti SKP-s ja ei asenda ka väidetavalt hanke venimise tõttu edasi lükkuvat laskemoona kulu teiste artiklitega?" Kaitsevõime arendamine, nagu ma ütlesin ka arupärimise alguses, on kindlasti pikaajaline tegevus. Riigikaitse arengukava ongi koostatud kümneaastase vaatega. Kehtiv arengukava käsitleb aastaid 2017–2026. Arengukava elluviimise üks olulisi lähtekohti oli kaitse-eelarve hoidmine vähemalt 2% tasemel sisemajanduse kogutoodangust ning see on pannud erilise fookuse reaalsete üksuste lahinguvalmiduse suurendamisele kaasaegse relvastuse, väljaõppe ja piisavate varude loomise kaudu. Selleks kasvatame Kaitseväe soomusmanöövervõimet nii soomustatud jalaväe lahingumasinatega kui ka liikursuurtükkide kasutuselevõttuga. Arendame täielikult välja kaks brigaadi ning sõjalise maakaitse üksused, suurendame ajateenijate arvu 3200-lt 4000-le ja loome küberväejuhatuse. Perioodil 2018–2021 on plaanis selle kõige tegemiseks panustada kaitse-eelarves kokku üle kahe miljardi euro. Vaadates nüüd korra veel riigikaitset laiemalt, on mittesõjalisteks võimearendusteks riigikaitse arengukava kohaselt järgmisteks aastateks ette nähtud veel 33 miljonit eurot. See lisandub ministeeriumide ja allasutuste eelarves ettenähtule. Sellega on meil plaanis arendada sisejulgeolekut, Eesti välisesinduste turvalisust, riigi strateegilist olukorrateadlikkust ja kommunikatsioonivõimet. Need on kõik väga olulised investeeringud, millega arendame samm-sammult sõjalisi ja mittesõjalisi võimeid, mis pole mitte ainult vajalikud, vaid ka jõukohased ja tehtavad, kui rääkida kas või nende jaoks vajaliku oskusteabega personalist.

Ma soovin veel lisada, et riigikaitsega seotud investeeringute tegemisel ja planeerimisel on määrav roll Kaitseministeeriumi ja Kaitseväe ning kindlasti ka Riigikantselei, Siseministeeriumi ja teiste asutuste vastava ala spetsialistide arvamusel. Nendele tuginedes koostatakse pikaajaline arengukava, millest sihipärane kinnipidamine on kindlaim viis tagada, et säilivad praegused ja tekivad uued võimed.

Kolmas küsimus: "Kelle algatus selline kärbe oli, kas selle ettepaneku tegi kaitseminister, rahandusminister või sundisid selle peale koalitsioonipartnerid?" Nagu öeldud, ei ole tegemist kärpega. Raha ei ole kärbitud ehk seda ei ole võetud ära ega kasutata ka muul otstarbel. Lähtusime sellest, et

2017. aastal läheme kassapõhiselt eelarvelt üle teistsugustele reeglitele ehk tekkepõhisele eelarvele. Selle konkreetse laskemoona kulu tekkimise hetk näib olevat hangetele kuluva aja tõttu pigem 2019. aasta alguses. Seega on praegusel juhul tegemist eelarvetehnilise küsimusega, mis tuleneb reaalsest olukorrast. Lisaks kordan veel üle, mis ma teile esimese küsimuse vastuses juba ütlesin. Nimelt, valitsus tegi 7. detsembril otsuse, et kui juhtub nii, et hangete tulemusel on võimalik soetada laskemoona varem kui 2018. aasta lõpus või 2019. aasta alguses, siis on Rahandusministeeriumil selleks ette nähtud sihtotstarbelised vahendid 10 miljoni euro ulatuses.

Neljas küsimus: "Kuidas hindate peaministrina praktikat, et probleemi püüti varjata, muutes tagantjäreli septembrikuist pressiteadet Kaitseministeeriumi veebilehel?" Nii palju kui tean, oli tegemist riigieelarve arutelude jooksul muutunud numbrite õigeks parandamisega. Kaitseministeeriumi koduleheküljel on 2018. aastal kaitse-eelarve jaotuse kohta olemas korrektne ja põhjalik ülevaade. Tänan!

15:19 Aseesimees Enn Eesmaa

Küsimuste vooru avab Taavi Rõivas.

15:19 Taavi Rõivas

Aitäh! No see viimane kommentaar oli muidugi päris hea, sellepärast et mina ei ole küll varem märganud, et riik oleks pressiteateid tagantjärele parandanud, isegi kui faktid peaksid muutuma. Samuti ma ei usu seda, et seda kõnealust 10 miljonit ei ole võimalik tänavu kasutada. Mina usun, et selles küsimuses tasub teil kuulata oma koalitsioonikaaslase ja riigikaitsekomisjoni esimehe Hannes Hanso nõu ja näidata tegudega, et vahepeal ära kärbitud summad on võimalik reaalsete investeeringuteni viia juba täna. Ma küsin aga hoopis laiapindse riigikaitse investeeringute kohta. Nimelt, eelmine valitsus broneeris riigi eelarvestrateegias *circa* 70 miljonit eurot idapiiri ehituseks ja eelmise aasta lõpus ütles siseminister õiguskomisjonis üllatuslikult, et teie valitsus on otsustanud selle raha kasutamise edasi lükata. Rõhutan, et see raha oli juba RES-is olemas. Küsimus on lihtne: miks?

15:20 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh! Ma alustan teie sissejuhatusest. Kordan veel üle, et sellel aastal on tõesti ajalooliselt kõige suurem Kaitseväge eelarve, see on esmakordselt üle poole miljardi euro, täpsemalt 524 miljonit eurot. Kui me räägime sellest, et praegune valitsuskoalitsioon on nagu iga valitsuskoalitsioon seadnud oma prioriteedid, siis meie oleme tähtsaks pidanud kaitsevõime tugevdamist ja arendamist, samuti välis teenistuse tugevdamist. Kaitsevõimeks on aastatel 2018, 2019 ja 2020 lisaks ette nähtud 60 miljonit eurot. Nüüd küsimus, kuidas on see raha planeeritud RES-is. Enne oli 20, 20, 20 miljonit ja nüüd me näeme planeeringut, mille järgi selle aasta eelarvesse on plaanitud 10 miljonit, järgmise aasta eelarvesse 30 ja seejärel 20. See annab kokku täpselt 60 miljonit. Ma nimetasin ka põhjuse. Põhjus on ühelt poolt selles, et me läheme üle tekkepõhisele eelarvele. Teiselt poolt, te ütlete, et usun või ei usu. Andke andeks, hea küsija, aga need ei ole sellised küsimused, mille kohta poliitikud saaksid öelda, kas me saame osta laskemoona aastal 2018 või me ei saa seda osta 2018. See otsus tuleb ikkagi oma valdkonna spetsialistidelt. Ja tõesti, on tekitatud ka see lõtk või võimalus 7. detsembri Vabariigi Valitsuse protokollilise otsusega, kus on kirjas see, millest ma teile arupärimisele vastates juba kaks ütlesin, et juhul, kui laskemoonahanked on mingil põhjusel kiiremad ja meil on võimalik laskemoona soetada ka 2018. aastal, peale selle 10 miljoni, siis kindlasti rahalises mõttes see takistuseks ei saa. Vastav sihtotstarbeline reservieraldus kuni 10 miljonit eurot on eelarve põhimõtetes kirjas. Nüüd idapiiri ehitusest. Idapiiri ehitust jätkatakse. Mul on lähinädalatel plaanis uuesti piiriehitust külastada, nii nagu ma tegin ka seda eelmisel aastal. Küsimus on selles, kuidas on võimalik investeeringuid realiseerida tekkepõhise eelarve korral. Kui te küsite, kas midagi on kadunud, see *circa* 70 miljonit, siis ma ütlen, et ei ole. Tuleb lihtsalt vaadata, mis tegevusi mis aastal jõutakse teha. Te teate väga hästi, et idapiiri ehitus on olnud väga tugevasti seotud ka ilmastikuoludega, eeskätt talvise ajaga. Sellest sõltub, kas on võimalik nii kiiresti piiri välja ehitada või mitte. Ehitusinvesteeringute maht kindlasti vähenenud ei ole.

15:23 Aseesimees Enn Eesmaa

Jürgen Ligi.

15:23 Jürgen Ligi

Aitäh! Härra peaminister! Täiesti erakonnaüleselt palun jälgida oma eesti keelt, mitte tänada näiteks küsimuse osas jne. Olen seda teile enne öelnud, tõesti, erakonnaüleselt. Aga nüüd küsimus. Me tegelikult teame, et see 10 miljonit läks eelarve tasakaalustamiseks, ja seda on kinnitanud teie oma koalitsioonikaaslased Margus Tsahkna, Hannes Hanso. Meil on informatsiooni ka mittepoliitilistest allikatest. Öelge, kas teil ei olnud mitte ühtegi ideed ühegi kulu osas – nüüd ma ütlesin selle sõna meelega, see oli asjakohane –, kuidas kasutada ära sel aastal 10 miljonit rohkem?

15:23 Peaminister Jüri Ratas

Me lähtume põhimõttest, mille me panime paika 2016. aasta novembris, et kaitseinvesteeringute lisamaht, mis on tegelikult esmakordselt loodud, saab ja peab olema 60 miljonit eurot. Kui teil on soov seda vähendada ja võtta sealt ära näiteks 10 miljonit eurot, siis ma kinnitan teile, hea küsija, et valitsus ja praegune koalitsioon seda ei toeta. Me soovime seda, et lisakaitseinvesteeringute maht jääb perioodiks 2018–2020 ja see on 60 miljonit eurot. Teie ettepanekut seda kuidagi vähendada me kindlasti ei toeta.

15:24 Aseesimees Enn Eesmaa

Aivar Sõerd.

15:24 Aivar Sõerd

Austatud juhataja! Austatud peaminister! Eelmise aasta lõpus, 27. septembril, kui te kinnitasite valitsuskabinetis tänavuse eelarve, te andsite välja pressiteate, kus oli niimoodi võidukalt kirjas, et valitsusel õnnestus eelarve struktuurset tasakaalu parandada varasemalt 0,4%-lt 0,25%-le. Kas see kaitsekulude nihutamine oligi üks meede, millega te parandasite eelarve struktuurset tasakaalu? Ja öelge veel, millised olid ülejäänud meetmed.

15:25 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh teile! Kaitsekulude, selle võimaliku 10 miljoni edasilükkamine on – ütlen seda vist neljandat korda sama arupärimise raames –, punkt üks, seotud sellega, et riik on läinud üle tekkepõhisele eelarvele, ja punkt kaks, seotud sellega, et vastava ala spetsialistid on öelnud: neid hankeid realiseerida aastal 2018 ei ole suure tõenäosusega võimalik. Need olid kaks põhiväidet. Nüüd, kui hangete tulemusena on näha, et laskemoona on võimalik realiseerida 2018. aastal 10 + 10 miljonit, siis see rahaline võimekus on riigil praegu täielikult olemas.

15:26 Aseesimees Enn Eesmaa

Hanno Pevkur.

15:26 Aseesimees Hanno Pevkur

Aitäh! Austatud peaminister! Te mainisite oma vastustes, et tegemist on eelarvetehnilise küsimusega ja praegu kolleeg Sõerdile vastates ütlesite ka, et see raha on justkui olemas. Kuna meie arupärimised lähevad kenasti linti, siis kas te saate siinkohal parlamendi ees kinnitada Kaitsevägele, et kui nad alustavad täna hankimist, siis see 10 miljonit on nende jaoks olemas? Sellepärast, et me teame seda, et Kaitseväge äärmiselt korrektse asutusena teeb oma plaanid selle järgi, kui palju on neile raha n-ö ette antud. Kui see 10 miljonit antakse neile täiendavalt, siis nüüd on teil võimalik ühe sõnaga – "jah" – kinnitada seda, et nad võivad hakata hankima seda laskemoona, mis oli planeeritud skeemi 20 + 20 + 20 alusel.

15:27 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh! Ma loodan siiski, et Riigikogu liikmed lubavad siin ka vastajale sõnavabadust. Hea küsija, kui te lihtsalt ei kuulanud mind või ei kuulnud või ei mäleta minu vastust teie esimesele küsimusele, mille on mulle esitanud väga paljud Reformierakonna fraktsiooni liikmed, siis ma olen loomulikult nõus selle lõigu teile uuesti ette lugema, see mul tükki küljest ära ei võta. Lõik, mida ma vastasin teie esimesele küsimusele, oli järgmine. Kuna püstitatud küsimused takistasid lõpuks tervet riigieelarve menetlust, tegi valitsus läinud aasta lõpus, 7. detsembril kaitseinvesteeringute programmiga seoses põhimõttelise otsuse. Mis see otsus oli? Otsustasime, et kui vaja, siis eraldame 2018. aastal Kaitseministeeriumile

laskemoona soetamiseks Rahandusministeeriumi sihtotstarbeliste vahendite reservist 10 miljonit eurot lisaks sellele 10 miljonile, mis on riigieelarves kirjas. Sellisel juhul oleks hangete protsessi oodatust kiiremal edenemisel võimalik meie esmast, kaitsetegevuse alustamiseks vajaliku laskemoona varu suurendada juba 2018. aasta lõpus. Ma kordan veel üle: see oleks juhul, kui meil on võimalik kõnealune laskemoon juba realselt tänavu kätte saada. Punkt. See oli see vastus, mida ma vastasin teie esimesele küsimusele. Nii et üldjoontes jah.

15:28 Aseesimees Enn Eesmaa

Palun, Keit Pentus-Rosimannus!

15:28 Keit Pentus-Rosimannus

Aitäh, hea istungi juhataja! Lugupeetud peaminister! See, et 2018. aasta eelarve eelnõus vähendas teie valitsus algselt 20 miljoni euro suuruse kaitseinvesteeringute programmi poole väiksemaks, on fakt. Ja see, et te tagantjärele üritate keerutada ja rääkida sellest, et aasta pärast valitsuse vahetust tulid teile äkki eelmise aasta sügisel üllatusena tekkepõhise eelarve koostamise alused, või luua muljet, nagu tähendaks tekkepõhine eelarve automaatselt investeeringute edasilükkamist, on – vabandage väga! – ju jama. Minu küsimus on selline: kui algselt oli eelarve eelnõus kaitseinvesteeringuteks ette nähtud 20 lisamiljonit, millest jäi alles 10 miljonit, siis milliste kulutuste tegemiseks või millise eelarveaugu katteks te need äravõetud 10 miljonit suunasite?

15:29 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh! Kui te, hea küsija, nii konkreetset faktidest räägite, siis loomulikult ma olen valmis debateerima nende faktide taustal. 2016. aasta novembris ütlesid kolm erakonda – sotsiaaldemokraadid, Isamaa ja Res Publica Liit ja Keskerakond –, et meie soov on tugevdada Eesti kaitsevõimet. Ammuilma oli teada, et Eesti Kaitseväes oli kaitsevõime ühe osana probleemiks laskemoona olemasolu, õigemini selle puudumine. Seadmed on, riistad on, aga laskemoona ei ole. Loomulikult, selle tarbeks leidis uus koalitsioon võimaluse 60 miljoni euro suuruseks lisainvesteeringuks. Fakt on ka see, et eelnev koalitsioon seda millegipärast ei leidnud. Me ei ole mitte ühegi sendi võrra seda vähendanud. Tõsi on see, et võrreldes eelmise koalitsiooniga – see ei ole etteheide – me oleme suurendanud kaitseinvesteeringuid tervelt 60 miljoni euro võrra. Eelmine koalitsioon Reformierakonna eestvedamisel ei soovinud seda teha. Ei tea, miks see nii on, aga seda te teate kindlasti ise paremini. Te teate väga hästi ka seda, et eelarves ei ole nii, et kui üks rida läheb ära, siis see läheb mingi asja katteks. See ei ole nii, sest eelarve on üks suur tervik.

Tõsi on ka see, et te ei ole vist valitsuses eelarve koostamise juures olnud siis, kui eelarve on tekkepõhine. Tulebki täpselt vaadata, millal need kohustused tekivad, ja siis nad üles võetakse. Konkreetne näide on praegu käes. Tõsi on see, et kuna kaitseinvesteeringud on niivõrd olulised ja see on praeguse valitsuse jaoks prioriteet, siis me oleme loonud selle lisavõimaluse, võib öelda ka lisakindluse, mille kohta ma teie heale ja tublile erakonna esimehele Hanno Pevkurile just hiljuti vastasin. Olen öelnud välja, et 7. detsembril langetas valitsus otsuse, et me oleme nõus investeerima 10 miljonit lisaks juba aastal 2018.

15:31 Aseesimees Hanno Pevkur

Järgmisena Jaak Madison, palun!

15:31 Jaak Madison

Aitäh, austatud istungi juhataja! Hea peaminister! Selle valitsuse otsust lükata see 10 miljonit edasi järgmise aasta eelarvesse on korduvalt kritiseerinud ka endine kaitseminister Margus Tsahkna ja praegune riigikaitsekomisjoni esimees Hannes Hanso, kes on ka üks osa koalitsioonist. Nemad on korduvalt väitnud, et tegeliku soovi korral oleks see laskemoon võimalik kätte saada ka käesoleva aasta jooksul. Teie väidate vastupidist. Seega, üks pool peab olema ebaprofessionaalsem või oma väidetes teadmatum. Kas te väidate praegu siin, et endine kaitseminister ja praegune riigikaitsekomisjoni esimees ei ole piisavalt kompetentsed, et anda hinnangut ja kritiseerida valitsuse otsust lükata 10 miljoni suurinvesteering edasi järgmise aasta eelarvesse?

15:32 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh! Kõigepealt, ma ei väida siit Riigikogu kõnetoolist, et Riigikogu liikmed ei või kuidagi kritiseerida valitsust. Võib-olla kunagi see oli nii, mõne teise valitsuse puhul. Praegu see kindlasti nii ei ole. Kriitika viib alati elu edasi. Nüüd, vastates teie küsimusele härra Tsahkna ja härra Hanso kohta, ma arvan, et nad on tõesti oma valdkonnas, kaitsevaldkonnas tugevad asjatundjad. Tegelikult see küsimus, mis ühiskonnas üles kerkis ja mille kohta võtsid sõna ka Margus Tsahkna ja Hannes Hanso, saigi ju lahenduse. See sai lahenduse 7. detsembri Vabariigi Valitsuse protokollilise otsusega, mida ma olen siin vist juba neli või viis korda tsiteerinud. Seega, mulle tundub, et selles küsimuses me oleme mõlema auväärt Riigikogu liikmega leidnud ühise joone, ühise positsiooni.

15:33 Aseesimees Hanno Pevkur

Eerik-Niiles Kross, palun!

15:33 Eerik-Niiles Kross

Hea juhataja! Hea peaminister! Te ütlesite muu hulgas siin suuri numbreid esile tõstes, et te kavatsete täielikult varustada-relvastada teise brigaadi. See on iseenesest väga hea plaan. Mul tekib nüüd selle peale küsimus. Me vaidleme siin 10 miljoni üle. Kuidas te kavatsete seda finantseerida ja mis aja jooksul? Praegu on kaitse-eelarve üldse 523 miljonit, kui ma õigesti mäletan, ja ühe pataljoni varustamine-relvastamine võiks maksta umbes 500 miljonit. Kui meil on brigaadis kolm pataljoni, no nii poolteist miljardit, siis ma arvan, et alla selle läheks keeruliseks. Mis aja jooksul siis see juhtub, see teise brigaadi täielik relvastamine?

15:34 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh teile! 524 miljonit küll, aga teen siinkohal väikese täpsustuse, et see sisaldab tõesti ka seda 10 miljonit, mis tuleb veel juurde – kui hanked lähevad kiiremini, siis tuleb see 10 miljonit 524-le juurde liita. Minu vastus teie teisele küsimusele kõlas järgmiselt: "Selleks kasvatame Kaitseväe soomusmanöövervõimet nii soomustatud jalaväe lahingumasinade kui ka liikursuurtükkide kasutuselevõtuga. Arendame täielikult välja kaks brigaadi ning sõjalise maakaitse üksused, suurendame ajateenijate arvu 3200-lt 4000-le ja loome küberväejuhatuse. Perioodil 2018–2021 on plaanis selle kõige tegemiseks panustada kaitse-eelarves kokku üle kahe miljardi euro." See tegevus saab alguse nende aastate jooksul.

15:35 Aseesimees Hanno Pevkur

Andres Herkel, palun!

15:35 Andres Herkel

Aitäh, härra juhataja! Austatud peaminister! Ma pean ütlema, et ma ei saanud ikkagi teie vastusest päriselt aru, mis selle 10 miljoni euroga siis juhtus. Kas selle võrra liikus eelarve tasakaalu suunas või kuhu? Kus see raha siis on? Sellele ei ole vastust. Aga mu peamine küsimus aasta esimesel istungil on selline: kui suureks kujuneb tänase teadmise baasil käesoleva aasta eelarvedefitsiit? Te planeerisite seda 61 miljonit, nüüd on aga selge, et aktsiisilaekumised on valesti hinnatud. Kui suureks see meil tegelikult kujuneb?

15:35 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh teile! Kõigepealt, vastates teie küsimuse esimesele poolele, ma olen loomulikult nõus uuesti üle kordama. 10 miljonit on eelarves kirjas, lisakaitseinvesteeringutes – me räägime ju kokku 60 miljonist. Ja nagu ma ütlesin, lisaks on tehtud otsustus, et me eraldame 2018. aastal Kaitseministeeriumile laskemoona soetamiseks Rahandusministeeriumi sihtotstarbeliste vahendite reservist 10 miljonit lisaeurot, kui selleks vajadus tekib. Nii et vastus küsimusele, kuskohas see on: see on Rahandusministeeriumi sihtotstarbeliste vahendite reserv.

See on nüüd küll huvitav väide, kui te ütlete jaanuarikuu alguses, 8. jaanuaril, et laekumised ei tule täis. Aktsiisipoliitika laekumised ei olegi eelarvesse planeeritud. Ma arvan, et seda teadmist, kas see tuleb või ei tule täis, ei ole hetkel küll kellelgi. Me saame ju ka jooksvalt majandusprognoose, ütleme, eeskätt eelarve fiskaalpoliitilisi prognoose, Rahandusministeeriumist. Minu teada esimesed prognoosid ja esialgsed summad või, ütleme, info eelarve täitumise kohta, mille pealt teha uusi otsuseid, tulevad

kevadel, kui me hakkame arutama riigi eelarvestrateegiat. Rahandusministeeriumit tuleb tunnustada selles eest, et kui me võtame aluseks suvised prognoosid – eeskätt on räägitud palju alkoholipoliitikast ja piirikaubandusest –, siis suvised prognoosid 2017. aasta mõttes on pidanud.

15:37 Aseesimees Hanno Pevkur

Henn Põlluaas, palun!

15:37 Henn Põlluaas

Aitäh, hea eesistuja! Lugupeetud peaminister! Kõigepealt ma tänan, et te tunnistasite seda, et Riigikogus on piisavalt kompetentsust riigikaitseküsimustes väga asjalikult kaasa rääkida. Siin tekib mul aga üks suur probleem. Olen ka ise kontakteerunud väga paljude vastava valdkonna inimestega nii siin kui ka seal ja on olnud täiesti selge, igalt poolt olen saanud sellise vastuse, et laskemoona on võimalik suurtes kogustes hankida. Selline praktika on maailmas täiesti olemas. Teie väitsite, et Kaitsevägi andis soovitusi või ütles, et seda ei ole võimalik hankida sellise aja jooksul. Mind väga huvitab, kes need sellise nõuande andjad olid ja kas nende kompetentsuses ei peaks kahtlema.

15:38 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh! Kõigepealt, probleemid on ületamiseks, austatud Riigikogu liige! Ma arvan, et kui ma saan siin kuidagi kaasa aidata, siis ma loomulikult aitan teid, punkt üks. Punkt kaks on see, et mina küll ei kahtle Kaitseväge kompetentsuses. Vastupidi, ma hindan nende professionaalsust. Ja punkt kolm on see, et probleemi ju ei olegi. Kui hankeid tehakse ja kui moon on võimalik hankida 2018, siis on vahendid olemas.

15:39 Aseesimees Hanno Pevkur

Ants Laaneots, palun!

15:39 Ants Laaneots

Härra peaminister! Te mainisite, et Vabariigi Valitsus suurendab ajateenijate arvu, ma sain aru, aastaks 2020 praeguselt 3200-lt kuni 4000-ni. Meil on alates 1997. aastast, kui ajateenistuses mindi üle sõjaaja üksuste põhisele arvestusele, valmistatud ette umbes 60 000 reservväelast. Kogu praegune Kaitseväge sõjaaja koosseis on, nagu te mainisite, kaks brigaadi maaväes pluss umbes 6000 maakaitseväelast ja väga väikesearvulised õhu- ja merevägi, kokku umbes 21 000 inimest. Ehkki relvi on meil siin vabariigis juba umbes 80 000 võitlejale. Kuhu lähevad siis sõjaaja koosseisu mitte määratud reservväelased kriisi puhul – ülejääk on praegu umbes 36 000 – 38 000 – ja kuidas nad saavad kaasa aidata Eesti kaitsmisele sõja- või kriisiolukorras?

15:40 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh teile! Kõigepealt, see ajateenijate arvu suurendamine 3200-lt 4000-le on üsna ambitsioonikas eesmärk, siin pole midagi salata. Kui me vaatame, kui palju noormehi praegu ajateenistusse tuleb ja kuid paljud neist sealt ühel, teisel või kolmandal tervislikul põhjusel välja jäävad, siis see on muidugi probleem. Seetõttu on ju vastu võetud ka teatud muudatused tervisenäitajate puhul, et noored inimesed saavad tulla ajateenistusse, tervislikud põhjused ei ole enam takistus. See on see alus, kus me loodame tõesti, et ajateenijate arv 3200-lt on võimalik viia 4000 inimeseni. Ja nagu ma ütlesin, ma tuginen praegusel juhul nende teemade kirjeldamisel aastate 2018–2021 andmetele, mis on seotud eeskätt arengukavaga kaitsevaldkonnas.

15:41 Aseesimees Hanno Pevkur

Mart Helme, palun!

15:41 Mart Helme

Aitäh, härra eesistuja! Lugupeetud peaminister! Tänapäeva sõda põhineb – kui me tuumarelvade kõrvale jätame – üksuste tulejõul. Üksuste tulejõud on mõeldud selleks, et vastase elavjõud ja muud füüsilised objektid rivist välja viia. Tulejõudu ei ole, kui ei ole laskemoona. Te peaksite teadma, et Eesti Kaitseväel on tegelikult üpris arvestatav laskemoona nappus. Me ei räägi mitte kuude pikkusest

laskemoonavarust, vaid me räägime päevade pikkusest laskemoonavarust. Me räägime Suwalki koridorist, mis on läbilõigatav, samuti Läänemerest, kus ei ole NATO laevastikku, et Balti riikide isoleerimist takistada. See tähendab seda, et meil peab kohapeal olema arvestatav laskemoonavaru. Kas te ei arva, et kõik need manipulatsioonid selle 10 miljoni euro ümber räägivad sellest, et meil ei anta endale aru: laskemoon peab olema kohal ja see peab olema prioriteet, sest vastasel korral me võime hakata, ma ei oska öelda, *paintball*'i mängima. Kas valitsuses mõistetakse selle küsimuse väga eksistentsiaalset tähtsust?

15:42 Aseesimees Hanno Pevkur

Härra Helme, te läksite ajast üle.

15:42 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh! Ma tänan selle minuti ja 27-sekundilise küsimuse eest. Ma arvan teiega ühtemoodi. Meil ongi laskemoonavaru vähe. Ma jagan täielikult teie seisukohta. Seetõttu ma ei saagi aru sellest kriitikast või probleemiasetusest, mida üks opositsioonierakond, Reformierakond, praegu eest veab. Muidugi on vaja laskemoona investeerida. Muidugi on vaja kaitseinvesteeringuid suurendada. See ongi olnud selle programmi üks ja ainus põhialus, et me tõesti suudaksime, nagu te ütlete, laskemoonavaru päevade arvu suurendada. Selles mõttes, härra Mart Helme, ma olen täielikult teiega ühel seisukohal: siia tuleb panustada. Koalitsioon nägi võimalust ja võimet panustada siia lisaks 60 miljonit eurot ja sellest otsusest me ei tagane. Nii et selles mõttes on teie, ütleme, küsimuse- või filosoofiatõstus väga õigel positsioonil. Jah, me peame oma laskemoonavaru suurendama, et päevade arvu pikendada.

15:43 Aseesimees Hanno Pevkur

Head kolleegid! Juhin teie tähelepanu asjaolule, et küsimiseks on aega üks minut, selle aja jooksul peab küsimuse formuleerima. Jüri Jaanson, palun!

15:44 Jüri Jaanson

Aitäh! Austatud peaminister! Äsja esitati teile küsimus Kaitseväe ressursside või inimressursside suurendamise kohta. Vastasite, et selle nimel on ka meditsiinilisi nõudeid leevendatud. Kui vaadata riigikaitse arengukava, samuti laiapindset riigikaitseüsteemi ja teisalt siia juurde panna arutelud selle üle, et riigikaitsele kulutused võiksid tulevikus olla 2,5% SKT-st, siis tekib küsimus inimeste kaasamise kohta. Milline on teie seisukoht puudega inimeste kaitseväeteenistusse kaasamise suhtes?

15:45 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh! Ma arvan, et kui on võimalikult palju inimesi, kes soovivad panustada Eesti riigi kaitsevõimesse, siis ükskõik missugune on nende puudeaste, ei tohiks see kindlasti olla takistus. Küsimus on selles, kas me igal individuaalsel juhul leiame inimesele, kes on tegelikult ajateenistusest vabastatud oma puude tõttu, mingisuguse reaalse rakenduse. Samas ma arvan, et igasugune lisapanustamine Eesti julgeolekusse on teretulnud. Härra Helme rääkis siin tulejõust, aga me näeme ka seda, kui olulised on kaitse- ja julgeolekuvaldkonnas teemad, mis on seotud näiteks küberkaitsega. Ma ütlesin samamoodi, et kübervõimekust on vaja tõsta. See, kui on mingi kehaline puue, ei tähenda veel, et inimene ei saaks teatud kaitseüksusse panustada. Saab küll ja väga hästi.

15:46 Aseesimees Hanno Pevkur

Hea peaminister, rohkem Riigikogu liikmetel teile küsimusi ei ole. Avame läbirääkimised. Esimesena on kõnesoovi avaldanud Jaanus Karilaid. Palun!

15:46 Jaanus Karilaid

Aitäh juhatajale! Head kolleegid! Igal juhul tõestab see arupärimine seda, et Reformierakond ei ole Eesti sõber. Ma arvasin vahepeal, et Reformierakonna esimees Jürgen Ligi on häbist maa alla vajunud ja enam teda saalis näha pole, aga kuidagi on ta siia tagasi imbunud. Ma arvan, et üks tõsine Eesti sõber ja fraktsiooni esimees ei laseks niisugust valedel põhinevat arupärimist läbi, vaid loeks ise ka, mis küsimused siia on pandud, ja saaks aru faktidest. Esimene küsimus on juba oma olemuselt vale. Kui Reformierakond juhtis valitsust, panustati kaitsevõimesse 2015. aastal 386 miljonit ja 2016. aastal 423

miljonit eurot. Nüüd, Keskerakonna juhtimisel, panustatakse kaitsevõimesse 524 miljonit eurot. Need on faktid, sõbrad! Ei ole mõtet rääkida mingist julgeoleku kärpimisest ja proovida siis igat teemat julgeolekustada, et noppida sellega primitiivset poliitilist punkti. Nii palju võiks eetikat ja moraali olla, et igast teemast ei tehtaks odavat poliitikat. Vaadake tõsiasju!

Kui 2015. aastal esitas Keskerakond iseseisva kaitsevõime tõstmise eelnõu, kus oli sees neli väga tugevat sammast, siis me näitasime ära ka meie julgeolekuaugud. Hiljem lohis Reformierakond järelkäruna järele ja tunnistas tegelikult ka ise, et on sellised probleemid. Elanikkonnakaitse, koostöö kohalike omavalitsustega ja maavalitsustega oli Reformierakonna juhtimise ajal täiesti olematu. Kui oleksime küsinud tolaeagsete maavanemate, vallavanemate ja linnapeade käest, kuidas nad käituksid kriisihetkel, siis olnuks vastus selline, et tegelikult nad ei oska, kuna koostöö keskviimuga on olnud olematu.

Me näitasime ära veel ühe julgeolekuaugu – oleks vaja ülilühimaa õlaltlastavaid õhutõrjerakette. Me näitasime ära, et rannikuseire ja -kaitse kontseptsioon on olematu ja puudulik. Me näitasime ära, et sõjaliste operatsioonide juhtimiseks on vaja ajakohaseid sidesüsteeme. Reformierakond ei toetanud seda eelnõu. Te olete muutunud julgeolekuriskiks. Ainuke poliitiline erakond, kes toetas Keskerakonna eelnõu, oli Eesti Konservatiivne Rahvaerakond. Nii et teie ei ole enam julgeolekupoliitikas eestkõnelejad, te olete sabassõrkijad. Keskerakonnast on aga saanud julgeolekupoliitika ehitaja ja eestkõneleja. Vaadake fakte!

Te võite teha nägusid, te võite luua emotsioone. Ma saan aru, et see julgeolekuohtudega ähvardamine ja valetamine on toonud teile edu sisepoliitikas, aga nende valedega enam kaugele ei sõua. Jumal tänatud, et juhtus selline lugu – tegelikult on see piinlik –, et nimelt alles 2014. ja 2015. aastal, kui oli Eston Kohvri juhtum, hakati ennast liigutama, et idapiir välja ehitada. 17 aastat juhtisite riiki, aga ei suutnud idapiiri välja ehitada. Kas teil piinlik ei ole? Ja te räägite meile julgeolekust. Aitäh!

15:49 Aseesimees Hanno Pevkur

Jürgen Ligi, palun!

15:50 Jürgen Ligi

Härja esimees! Austatud kolleegid! Päril jube on tõdeda, millised inimesed on Riigikogus ja juhivad fraktsiooni – räägin siin eelkõnelejast – ning millisele tasemele suudab langeda oma vastustes peaminister. Kui küsisin peaministri käest, kas tal ei olnud ideed selleks 10 miljoniks, siis ta ütles, et ma ei nõustu teie ettepanekuga 10 miljonit ära võtta, ja samamoodi vastas ta minu arust ka Mart Helmele. Ma ei kuulnud küll kogu vastust, aga reaktsioonist järeldasin nii. See on suhteliselt häbematu viis Riigikoguga suhelda. See tekst, mida esitas siin Jaanus Karilaid, oli ikkagi allapoole võõd. Kõigepealt, selle arupärimise lähtekoht on see, et me teame: 10 miljonit võeti valimislubaduste ja koalitsioonikokkulepete katteks ära. Pärast mängiti seda mängu, et maailma kaitsetööstus jõuab oma hankega valmis heal juhul täpselt aastavahetusel ja mitte kuidagi ei saa üle 10 miljoni selle aasta sees ära kulutada. Hea küll, kui maailma kaitsetööstus on nii tilluke ja kuidagi ei jõua seda hanget teha, siis saanuks hakata varem raha kulutama.

Kuna siin kõlas süüdistus perioodide teemal, siis meie lähtusime sellest printsibist juba viimased aastad, et 2% pluss liitlaste siinoleku kulud on miinimum. See moodustas protsentuaalselt 2,2 ja natukene peale protsenti SKT-st. Absoluutsummad ei ole tähtsad, sest see on protsentuaalne summa. Uus valitsus otsustas, et ta seda protsenti ei säilita. Hea küll, defineeris selle niimoodi, et 2% pluss liitlaste kulud, aga protsent võib väheneda. Meie ei oleks tahtnud protsenti vähendada. Summa tuli siis umbes 2,11% – väiksem kui enne. Ei olekski väga palju sel teemal suud pruukinud – ja mina ei ole kordagi seda pruukinud –, aga kui võeti ikkagi konkreetselt kaitse-eelarvest ära 10 miljonit, see läks mingite lamedate lubaduste katteks, aga aeti tekkepõhisuse ja maailma kaitsetööstuse võimetuse kaela, siis sealt tuligi mu küsimus, kas tõesti ideed ei ole. Ja näed, kui toredaid ideid Jaanus Karilaid siin ette luges. Kui tema teab meie julgeolekuaukudest ja väidab, et tema esitas kunagi selle eelnõu, siis tema teadmised pidid tulema mõnelt teiselt luurelt. Või tulid need meie valitsuselt ja kaitseplaanidest?

Meie kaitseplaanid võeti vastu Riigikogu tasemel. Me teadsime, mis on puudu, me tegime kaitseplaanid ja selle järgi ehitasime oma riigikaitset üles. Me teame, et on puudujäägid. Meie küsimus oligi see, miks te nende puudujääkide katteks ühtegi ideed ei leidnud. Miks see 10 miljonit käiku ei läinud? See jutt, et me paneme selle reservi juhuks, kui läheb vaja, no see on ju debiili jutt. Jaanus Karilaid tuleb siia rääkima, et meil on nii suured augud, aga vaat selle 10 miljonit me võtsime ikkagi ära. Kas vastuolu ei

ole või? Võtke aru pähe! Mis eestkõnelejad te olete? Meil oli konkreetne küsimus. Me teadsime seda ametnike käest, me teadsime seda ekskaitseministri käest, me teadsime seda riigikaitsekomisjoni esimehe käest – nemad on ju kõik koalitsiooni kontrolli all –, et IRL-il oli vaja loovutada 10 miljonit. Tuli ettepanek, et anname sealt ära, mängime sellega lolli. Me teame seda! See oli meie arupärimise põhjus. Oleks võinud ausalt vastata midagi, aga tulla siia rääkima, et oi, meil on riik tegelikult kaitsmata, aga 10 miljonit võtsime ära – seda hullem. Aitäh!

15:54 Aseesimees Hanno Pevkur

Mart Helme, palun!

15:54 Mart Helme

Härra eesistuja! Lugupeetud kolleegid! Mul on väga hea meel, et see arupärimine on esitatud, ja mul on väga hea meel, et selle arupärimise vastamise käigus on ka teemat mõnevõrra laiemaks kistud. Küsimus ei ole ainult 10 miljonis, sest tõepoolest, 10 miljonit eurot riigieelarves on praegusel ajal üsna väike summa. Küsimus on aga muus. Küsimus on selles, et meie geopoliitilises positsioonis ei saa kunagi julgeolekust liiga palju rääkida. Meie väikese riigi puhul ei ole absoluutselt kõneväärtki see, et me ei oleks enesekaitseks nii valmis kui vähegi võimalik. Oma kohapealt esitatud küsimusest tahtsin teada – ja mingil määral vastuse sain –, kas praeguse valitsuse prioriteet ikkagi on see, et meie valmisolek oleks niisugune, et me tõepoolest ei peaks hakkama kivide ja kaigastega võitlema, vaid võiksime omada tänapäevasel tasemel tulejõudu. Potentsiaalsel vastasel on see tulejõud olemas ja väga võimsalt. Ma usun, et enamik siin saalis viibijatest on vaadanud Zapad 2017 videoklippe, nii palju kui neid uudistes ja mujal on näidatud. No see tulejõud on tücati ikka muljet avaldav, see ei ole lihtsalt niisama naljategemine. Selle tule läbi saavad inimesed surma. Sõjas tapetakse inimesi. Selle peale tänapäeval justkui üldse ei tuldagi. Olekski nagu mingisugune *action*-film, kus tulistatakse paukpadrunitega, siis tõmmatakse sark lahti ja võetakse vere imitatsiooni kott selle alt välja. Justkui sõda ongi niisugune. Ei ole! Milles on asi? Propagandalained käivad muidugi üle pea, nii et vaht pritsib juba Kuuni välja. Kaitse-eelarve on suurenenud 60 miljonit. Lugupeetavad! Riigieelarve on ka suurenenud. Ja nagu härra Ligi õigesti ütles, sisuliselt on meie kaitsekulutuste protsent sama. See null-komade kõikumine ei ole ausalt öeldes asi, mille üle siin propagandistlikult mõõkadega üksteist tümitada. Põhimõtteliselt on meie kaitsekulutused protsentuaalselt samad. Riigieelarve on kasvanud, raha on odavamaks läinud. Küsimus jääb: mida me selle raha eest saame ja kas me kulutame seda raha otstarbekalt? Ma saan aru ja olen nõus, et liitlastele on vaja ehitada kasarmuid, polügoonid on vaja teha vastavaks sellele, et seal oleks võimalik ka rasketankidega õppusi teha jne-jne. Selle kõige peale kulub raha. Aga liitlased lähevad oma tankidega ära. Täna tulid, homme lähevad – nad roteeruvad. Täna on meil Ämaril lennukid, homme võib-olla enam ei ole. Me peame olema võimelised ennast kaitsma. Ilma laskemoonata ei ole see võimalik. Ma juhtisin juba tähelepanu sellele, me oleme geopoliitiliselt äärmiselt haavatavas olukorras. Me oleme tõstnud riigikaitsekomisjoni kohtumistel kõigi meie liitlastega, kõigi meie mõjukate liitlastega ka välisvisiitidel käies teema, kuidas tuua Läänemerele laevastik, millega meie võimalik vastane peab iga päev arvestama. Peab arvestama nii, et ta ei saa olla kindel, et ta meid mere poolt isoleerib. Siiani sellele vastust ei ole. See tähendab seda, et me ei saa olla kindlad, õigemini vastupidi, me võime olla üsna kindlad, et meid mere poolt ära lõigatakse. Suwalki koridor. Isegi kui meie vastane suudab Suwalki koridori hoida kinni ainult teatud hulga päevi, tähendab see meile seda, et meie varustusliinid on kas katkenud või ei toimi selle võimsusega, mis on meile vaja sellisel tasemel kaitseks, et me suudame vastu panna, kuni konflikt jõuab sellele tasemele, kus meie potentsiaalne vastane on sunnitud oma masinavärgi seisma panema. Need on eksistentsiaalse tähtsusega küsimused. Palun lisaaega!

15:59 Aseesimees Hanno Pevkur

Palun, kolm minutit lisaaega!

15:59 Mart Helme

See ei ole siin praegu poliitilise propaganda koht. Me armastame alati rääkida, kui meil käivad visiidil meie sõbrad, liitlased, et meil on kaitsepoliitilistes küsimustes konsensus. Laias laastus see nii ongi, aga tegelikkuses me näeme, et kui asjaks läheb, siis konsensust ei ole. Me ju teame – ka valitsuse liikmed teavad –, et meie laskemoonavarud on ebapiisavad. Ants Laaneots on korduvalt tõstatanud teema, et

meil on liiga vähe mehi mobilisatsiooni korras püssi alla panna. Kui me ka need 21 000 meest kätte saame, siis seda vähemaks jääb iga mehe kohta laskemoona, mis meil siin käepärast on. Need on väga tõsised küsimused ja mul on väga kahju, kui siin saalis läheb tõsise arutelu asemel käima üksteise süüdistamine ja propaganda. Propagandaga võib teatud aja asfaldiauke lappida, aga lõpmatuseni mitte. Kaitsepoliitilistes küsimustes kutsun üles kõiki – valitsust, erakondi ja fraktsioone – mitte propagandaga üksteist tümitama, vaid rääkima asjast ja otsima lahendusi. Aitäh!

16:00 Aseesimees Hanno Pevkur

Rohkem sõnavõttusoove ei ole. Härra peaminister, on teil soov midagi vastu öelda? Ei ole. Siis oleme selle päevakorrapunkti lõpetanud.

2. 16:00 Arupärimine Eesti osalemise kohta uues migrantide ümberjagamise kavas (nr 408)

16:01 Aseesimees Hanno Pevkur

Läheme edasi teise päevakorrapunkti juurde, milleks on Riigikogu liikmete Jaak Madisoni, Martin Helme, Henn Põlluaasa, Uno Kaskpeiti, Raivo Põldaru ja Arno Silla 18. detsembril esitatud arupärimine Eesti osalemise kohta uues migrantide ümberjagamise kavas. Palun, arupärijad! Jaak Madison.

16:01 Jaak Madison

Austatud istungi juhataja ja head kolleegid, head seda kestvat aastat! 18. detsembril möödunud aastal esitasid Konservatiivse Rahvaerakonna fraktsiooni liikmed arupärimise härra peaminister Ratasele. Teemaks endiselt kirgi küttev migratsioonipoliitika. Nimelt tegi Euroopa Komisjon septembrikuus liikmesriikidele ettepaneku vabatahtlikult vastu võtta 50 000 otse Põhja-Aafrikast ja Lähis-Idast Euroopasse saabunud isikut. Osa riike on juba ette ära öelnud, et nemad selles ei osale, kuna tegemist on vabatahtliku nn üksteise abistamisega. Eesti Vabariigi valitsus on paraku asunud seisukohale, et me võiksime vastu võtta kahe aasta jooksul 80 isikut ja mis veelgi markantsem, arvestada need 80 isikut 2015. aasta sügisel kokkulepitud 550 isiku hulka. Samas on kokkulepe, millega lubati vastu võtta 550 inimest, seoses kahe aasta möödumisega juba aegunud.

Kuna see teema on oluline minu arvates kogu Eestile, siis on meil neli küsimust. Miks valitsus otsustas võtta vastu 80 isikut või õigemini on teinud Euroopa Liidu asjade komisjonile ettepaneku nõustuda sellise kavaga? See kava tuleb komisjoni töölaual reedesel istungil. Teine küsimus: miks arvestatakse need isikud 550 isiku hulka, kuigi toona kokkulepitud jaotuskava on aegunud? Kolmas küsimus: miks me eelistame vabatahtlikult isikuid vastu võtta, kuigi nendele kuuluvad finantsvahendid võiks suunata otse kriisikolletesse ja põgenikelaagritesse, et inimesi seal toetada? Ja neljas küsimus: kuidas suhtuvad Eesti Vabariigi valitsus ja peaminister nendesse liikmesriikidesse, kes ei ole nõus vabatahtlikult põgenikke vastu võtma? Sellised riigid on Ungari, Tšehhi ja Poola ning tänaste andmete kohaselt ka Läti. Need maad on keeldunud vabatahtlikult ümberjaotamisskeemis osalemast. Aitäh!

16:03 Aseesimees Hanno Pevkur

Palun kõnetooli, härra peaminister!

16:03 Peaminister Jüri Ratas

Austatud Riigikogu aseesimees! Riigikogu liikmed! Head arupärijad! Täna ka selle arupärimise eest EKRE fraktsiooni liikmeid ja kui lubate, siis vastan nii, et loen küsimuse ette ja siis annan ka vastuse. Esimene küsimus: "Miks on valitsus avaldanud nõusolekut vastu võtta 80 isikut, kui selleks ei kohusta ükski leping?" Ümberasustamine on oluline meede Euroopa Liitu tabanud ebaseadusliku sisserände leevendamiseks. See aitab päästa inimesi ja vähendada survet eesliiniriikidele. Eesti lähtub siinkohal Euroopa Komisjoni 27. septembri 2017 teatise ja soovitusel antud üleskutsest asustada vabatahtlikult ümber 50 000 sõjapõgenikku. Sellele üleskutsele on vastanud juba 19 Euroopa riiki, kes on teatanud oma valmidusest ümber asustada kokku 39 758 inimest. Ümberasustamiseks ei ole kohustuslikku kvooti, iga riik otsustab ise oma vastuvõtuvõimekuse üle. Eesti võimekus on viimase kahe aasta kogemuste põhjal ligikaudu 40 inimest aastas. Umbes nii palju ümberpaigutatud ja -asustatud inimestest on siia aastas elama jäänud. Sellest lähtuvalt on valitsus otsustanud ümberasustamise kui

rändekriisi lahendamise ühe meetmega jätkata ja teinud ettepaneku asustada Türgist järgmisel kahel aastal siia ümber 80 rahvusvahelist kaitset vajavat inimest: 2018. aastal 40 inimest ja 2019. aastal 40 inimest. Tahame probleeme konstruktiivselt lahendada ja loomulikult olla solidaarsed teiste liikmesriikidega, nii nagu teised on olnud ka meiega.

Teine küsimus: "Miks soovib valitsus antud isikud arvata 550 isiku hulka, keda lubati vastu võtta kahe aasta jooksul alates 2015. aasta septembrist, kui selle kokkuleppe kehtivus on lõppenud?" Eesti leppis oma vastuvõtuvõimekuse, milleks tõesti oli 550 isikut, kokku 2015. aastal. Lähtume ka praegu oma otsuse tegemisel sellest samast numbrist: me ei võta vastu mitte ühtegi inimest rohkem. Tõepoolest, 2015. aasta rändekava alusel uusi ümberasustamise või -paigutamise menetlusi Eestis ei algatata. Mis puudutab ümberpaigutamist, siis oleme tänase seisuga ümber paigutanud 145 inimest: 141 Kreekast ja 4 Itaaliast. Ümber oleme asustanud 30 inimest Türgist. Aasta lõpu seisuga olid pooleli 50 inimese – 6 Itaaliast ja 44 Türgist – menetlustoimingud, mis tehakse lõpuni. Kui kõigi pooleliolevate menetluste puhul tehakse positiivne otsus ehk mõlemad pooled on lahendusega nõus, siis saame aastatel 2015–2019 vastu võetavate inimeste koguarvuks 145 (nii palju oleme vastu võtnud) pluss 30 (nii palju on ümber asustatud), pluss 50 ja pluss 80, mis on kokku 305 isikut. See on maksimum.

Kolmas küsimus: "Miks on meie valitsus nõus migrante vabatahtlikult vastu võtma, kui tunduvalt kuluefektiivsem oleks abistada sõjapõgenikke kriisikolletes ja põgenikelaagrites?" Rändeprobleemi saab tulemuslikult lahendada erinevaid meetmeid omavahel kombineerides. Ma tahan rõhutada, et ümber asustatakse vaid need inimesed, kel on õigus rahvusvaheliselt kaitset saada – need on inimesed, kes põgenevad sõja või tagakiusamise eest, kelle elu ja tervis oleks nende kodumaal ohus. Tõepoolest on kuluefektiivsem otsustada rahvusvahelise kaitse vajadus ära kolmandates riikides asuvates põgenikelaagrites kohapeal, olgu selleks riigiks Türgi, Jordaania, Liibanon või Liibüa. Samuti saab taotluse põhjendamatus korral inimesi kiiremini ja lihtsamalt tagasi saata. Euroopa Komisjoni ettepanek sellest põhimõttest lähtubki. Üks ettepaneku eesmärk on vähendada rändesurvet Euroopa Liidu välispiirile ja liikmesriikide migratsiooniametkondadele ning avada abivajajatele legaalseid rändeteid. Ümberasustamine pole aga ainus viis rändesurve leevendamiseks. Samamoodi annavad liikmesriigid oma rahalise panuse Euroopa Liidu loodud usaldusfondi Aafrika jaoks. Euroopa Liit suunab vahendeid välisinvesteeringute kava kohaselt. Mõlemal puhul tegeldakse just rände algpõhjuste leevendamisega.

Neljas küsimus: "Kuidas suhtub Vabariigi Valitsus nendesse Euroopa Liidu riikidesse, kes ei ole nõus osalema migrantide jaotamises liikmesriikide vahel? Miks me ei ole solidaarsed Ungari, Tšehhi ja Poolaga, kes ei ole kvoodisüsteemiga nõus?" Ma tänan siinkohal häid arupärijaid nimetamast seda märksõna "solidaarsus"! Eesti valitsus on otsustanud põgenikekriisi lahendada just nimelt solidaarsusest rändesurve all olevate riikidega ning lähtudes kõigi Euroopa Liidu riikide ühisest huvist. Lisaks oleme konstruktiivsed, aidates sõjapõgenikke ja abivajajaid, kuid me pöörame tähelepanu ka meie enda ühiskonna turvalisusele ja integratsioonivõimele. Ma arvan, et nn kohustuslikud kvoodid on saanud ebaproportsionaalselt palju tähelepanu. Ümberpaigutamine on vaid üks osa suuremast meetmete paketist, millega on võimalik hädas olevaid liikmesriike aidata. See on võimalik ka näiteks ekspertide lähetamisega, võttes enda kanda osa kuludest, või tõepoolest rände lähteriigis tegutsedes. Need on kõik Eesti jaoks olulised võimalused ja meetmed. Ma tänan!

16:10 Aseesimees Hanno Pevkur

Hea peaminister, teile on ka küsimused. Jaak Madison alustab.

16:10 Jaak Madison

Aitäh, austatud istungi juhataja! Hea peaminister! Ma kohe kuidagi ei saa nõustuda teie väitega, et kvoodisüsteemile on liiga palju tähelepanu pööratud. Selles iva peitubki, et see on üks suur probleem. Ma ei hakka siin pikalt küsimusi esitama, kuna vastused hakkaksid siis nurga taha ujuma ja väga laiali valguma. Mul on üks konkreetne küsimus. Kuidas me defineerime vabatahtlikkust olukorras, kus Euroopa Komisjon ähvardab teatud liikmesriike sanktsioonidega? Nimelt, Euroopa Komisjon on ähvardanud Poolat, et kui Poola ei ole nõus vastu võtma migrante ja ümberjaotamisskeemis osalema, siis võivad teatud toetused Euroopa Liidu fondidest väheneda. Kuidas me suhtume süsteemi, mis nimeliselt on vabatahtlik, aga tegelikkuses rakendatakse sunnimeetmeid liikmesriikide vastu, kes ei ole

nõus selle ühe osaga solidaarsusest? Ma rõhutan, ühe osaga, sest solidaarsus on ka see, et Ungari on üle miljardi euro kulutanud oma piiri kaitsmisele, et tõkestada illegaalsete migrantide voolu Euroopa Liidu riikidesse.

16:11 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh! Kui me räägime 50 000 inimese vabatahtlikust ümberasustamisest, siis mina ei ole mitte kuskilt kuulnud, ka mitte oma ametikaaslaste käest Tšehhist, Poolast või Ungarist, et tehakse mingisuguseid nende toetusi piiravaid otsuseid ehk nagu te ütlesite, rakendatakse sanktsioone, andes neile vähem toetust või muid finantse Euroopa Liidust.

16:11 Aseesimees Hanno Pevkur

Martin Helme, palun!

16:11 Martin Helme

Aitäh, lugupeetud asespiiker! Lugupeetud minister! Euroopa Liidu asjade komisjonis tuleb reedel see teema arutusele. Komisjoni teatise seletuskirjas on küll kirjas, et komisjon nõuab, et kõik liikmesriigid selles skeemis osaleksid, ja ähvardab ka sanktsioonidega. Loomulikult on see, kas võetakse immigrante vastu või ei võeta, poliitilise valiku, poliitilise otsuse küsimus, kui Eesti on suveräänne riik. Me teame, et Rootsi osaleb innukalt selles kampaanias ja võtab vastu üle 8000 inimese Türgist. Samas Läti võtab vastu null inimest. Nii et see on valiku küsimus, kuidas otsustatakse. Meie erakond kinnitab jätkuvalt, et Eesti kvoot on null, me ei peaks vastu võtma ei 80 ega ka 145 inimest. Aga mu küsimus on selline. Maailmas on 60 miljonit sõjapõgenikku ja see number kogu aeg kasvab. 80 või 50 000 kaupa neid ära päästa me ei suuda, maailma muresid me ära ei lahenda. Küll aga osaleb Eesti praegu Euroopa Liidu liikmesriikide suveräänsusest ülerullimisel, õõnestades riike, kes on suveräänsuse liinil, ehk needsamad Läti, Ungari ja Poola. Kas see ongi meie valitsuse seisukoht, et suveräänsus on mõttetu?

16:13 Peaminister Jüri Ratas

Ma ei tea, kust te seda võtate. Ma arvan, et suveräänsus on kõige olulisem. See on punkt üks. Punkt kaks: kas me kuidagi rullime kellestki või millestki üle? Ei rulli! Ma ütlesin ju ka oma vastuses, et ümberasustamisele lisaks – praegu oli küsimus just ümberasustamisest, mis on tõesti vabatahtlik – on väga palju muidki meetmeid. Me ei saa öelda, et ainult ümberasustamine peab põgenikekriisi lahendama. Ei ole nii! Aafrika jaoks on loodud usaldusfond. Ma mäletan, et Eesti oli 2017. aasta suve alguses ja suve teisel poolel vahest üks aktiivsemaid üleskutsujaid, et Aafrika usaldusfondi rohkem panustataks. Siis tundus, et eesmärk saada kokku 110 miljonit eurot on väga-väga kaugel. Ma arvan, et eesistujana oli Eesti osa selles, et liikmesriigid panustaksid fondi rohkem, päris suur. Sealhulgas tegi Eesti oma sissemakse sinna ära.

Nüüd, välispiiride kaitse. Võtkem seesama kokkulepe, mis on Türgi ja Euroopa Liidu vahel sõlmitud! Tegelikult me vajame solidaarsust nii välismõõtmes kui ka sisemõõtmes. Me vajame neid kõiki meetmeid. Parim on loomulikult see, kui me suudame lahendada põgenikekriisi selliselt, et näiteks Aafrikast enam põgenikke Euroopasse ei tule. Aga selleni, et see probleem Aafrika usaldusfondi abil täielikult lahendada, on veel väga-väga pikk tee. Ma nimetasin siin nn esiliiniriike. Meil tuleb kindlasti tunnustada riike, kes on olnud sunnitud kõige rohkem üle Vahemere tulnud põgenikke vastu võtma. Näiteks võib tuua Itaalia.

Nende riikide pingutused suhtlemisel teatud Aafrika riikidega, et leida lahendusi, väärivad kindlasti tunnustamist.

16:15 Aseesimees Hanno Pevkur

Henn Põlluaas, palun!

16:15 Henn Põlluaas

Aitäh! Te kasutasite sõna "kuluefektiivsus". Sellega seoses mind väga huvitavad need numbrid, kui palju me Eestis kulutame ühe pagulase peale. Kui palju me kulutame inimesele, kellele me oleme asüüli andnud? On ju igasugused toetused: üüri, tõlkimise ja tugiisiku tasu, kõik omavalitsuse toetused, haigekassa ja töötukassa, samuti hariduskulutused, toimetulekutoetused jne. Me teame, et see raha

tuleb eri kuluridadelt ja põhimõtteliselt käibki nii, et raha paisatakse laiali, aga mitte keegi ei loe seda kokku. Küsisin seda täna väliskomisjonis Siseministeeriumi, Sotsiaalministeeriumi ja Välisministeeriumi inimestelt, aga nad ei osanud mulle öelda, kui palju me kulutame. Ma loodan, et peaminister teab.

16:16 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh! Kõigepealt, üldine põhimõte on olnud, et vestlused sõjapõgenikega, kes Eestisse tulevad, toimuvad algul mujal. Enne ümberasustamist on inimestega vesteldud näiteks Türgis, enne ümberpaigutamist Kreekas. Need vestlused on olnud seotud kolme ametkonnaga: nad vestlevad sotsiaalvaldkonna, Kaitsepolitsei ning Politsei- ja Piirivalveameti esindajatega. Eesti soov on, et inimestel, kes siia tulevad – hea, kui tegu on perekonnaga –, on reaalne motivatsioon siia tulla, siin endale rakendus leida läbi töö, läbi laste õpingute. Loomulikult on kohalikud omavalitsused selles ettevõtmises valitsusele hästi oluline partner. Te küsite konkreetseid kulusid, aga ma ei ole selleks valmis, et teile siin kohe sendi või euro pealt kulusid öelda. Saan aga kindlasti paluda, et see info teile saadetakse. Seda ma palungi ja see info edastatakse teile esimesel võimalusel.

16:17 Aseesimees Hanno Pevkur

Mart Helme, palun!

16:17 Mart Helme

Aitäh, härra eesistuja! Lugupeetud peaminister! Me kuuleme siin järjest stampväljendeid: sõjapõgenikud, asüülitaotlejad. Tegelikult me ju teame, et Süürias on sõda praktiliselt lõppenud, Aafrikas inimesed liiguvad Liibüa rannikule mitte niivõrd sõja jalust ära, kuivõrd lihtsalt paremat elu otsima. Te kogu aeg korrutate, et me peame olema solidaarsed teatud rinderiikidega või eesliiniriikidega. Need riigid on ise süüdi oma õnnetuses, sest aastate kaupa ei ole nad oma piiri valvanud, ei ole oma piiri kontrolli all hoidnud. Frontex tegeleb sellega, et transpordib paate Euroopa randa, mitte tagasi Liibüa, Süüria või Türgi randa. See on nuripidine loogika. Mina tahan ikkagi väga tõsiselt küsida teie käest, kas te olete solidaarsem Itaaliaga või te olete solidaarsem Lätiga, kes on meie ajalooline naaber ja saatusekaaslane. Kummaga te pigem solidaarne olete? Nagu te näete, Lätiga ei ole midagi kurja juhtunud, vaatamata sellele, et ta Jeruusalemma hääletamisel jäi erapooletuks ...

16:18 Aseesimees Hanno Pevkur

Härra Helme, ma pean teid nüüd tõesti korrale kutsuma, eelmine küsimus juba läks liiga pikaks. Aitäh!

16:18 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh teile! Õnneks on vastajal vabadus vastata, kuidas ta soovib. Ma kindlasti ei hakka solidaarsuse kaalukausil hindama Euroopa Liidu liikmesriike – Itaaliat või Lätit või ükskõik keda. Need riigid, kes Euroopa Liidus praegu on, kõik need 28 riiki on Eestile lähedased. Igal juhul on nii, et kui me soovime Euroopa Liitu kuuluda – ja viimase Eesti ühiskonnas tehtud uuringu andmed ütlevad, et 79% Eesti elanikest peab oluliseks Eesti kuulumist Euroopa Liitu –, siis me peame solidaarselt jagama kõigi rõõme, aga ka ühiseid muresid. Selle nädala kolmapäeval me näeme NATO egiidi all Eestis esimest korda õhuturvet teostamas itaallasi. Kuulume ju ka teise koostööorganisatsiooni ja saame elada NATO vihmavarju all. Läti on meile nii või teisiti ajaloo jooksul olnud väga lähedane riik: ta on meie naaberriik, meil on temaga väga head suhted. Aga panna siin kaalukausile, kes on meile solidaarsuse mõttes kõige lähedasem – ma arvan, et seda ei pea tegema.

16:20 Aseesimees Hanno Pevkur

Igor Gräzin, palun!

16:20 Igor Gräzin

Pole midagi parata, kaalukausid siiski on olemas. Sa nimetasid rinderiikidena nii Itaaliat kui Ungarit. Minu arvates oli see võrdlus äärmiselt kohatu ja ma ütlesin, sügavalt amoraalne. Ungari on Euroopat kaitsnud, Itaalia aga avas oma piiri ja osales rahvusvahelises inimkaubanduses kuni viimase ajani. Muide, õiguskomisjon arutas paar aastat tagasi spetsiaalselt seda teemat. Me oleme omapärasel moel hakanud igal pool olema oma sõprade vastu: koos Mogheriniga USA vastu, koos Euroopa Liiduga Poola

vastu, Euroopa Komisjoniga Austria ja Ungari vastu, ÜRO-ga Iisraeli vastu jne. Me ilmeksimatult leiame üles oma sõbrad ja mõtleme, kuidas neile halba teha. Sellepärast ma küsingi: milline oleks mitte rahaline, vaid puhtpoliitiline võimalus toetada näiteks sellist riiki nagu Poola, kes poliitilist toetust praegusel hetkel konfliktis Euroopa Liiduga hädasti vajab? Poola vajab meie solidaarsust.

16:21 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh! Ma arvan, et tuleb teha kõik selleks, et Euroopa Liidu lepingu artikli 7 punkt 2 ei rakenduks. Tuleb teha kõik selleks, et need küsimused saavad enne lahenduse.

16:21 Aseesimees Hanno Pevkur

Uno Kaskpeit, palun!

16:21 Uno Kaskpeit

Aitäh, härra eesistuja! Härra peaminister! Ma ei saa ka aru, miks me ei abista neid inimesi kohapeal laagrites, eraldades neile raha ja muid vahendeid. Nende inimeste arusaam elust ei ühti meie inimeste omaga, nende kultuur on teine. Meil on siin hea näide: mees pani oma naise põlema ja arvas, et see on täiesti õige tegu. Miks valitsus soovib meil tekitada riigisiseseid pingeid, vedades siia teisest kultuuriruumist rahvast, kes ei sobi siia? Miks on vaja lõmitada ja kummardada Euroopa Liidu ees, kui on mitu riiki, kes on sellest loobunud?

16:22 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh! Nad kindlasti ei ole solidaarsusest loobunud. Ma arvan, te peate silmas peamiselt Visegrádi riike, kes ei ole mitte mingil juhul loobunud solidaarsusest välissuhtluses. Te küsisite, miks me ei panusta sinna rahaliselt, et juba kohapeal küsimused eos lahendada. Panustame küll. Näiteks seesama Aafrika usaldusfond, millest ma rääkisin – Eesti on panustanud sinna 1,45 miljonit eurot. See ongi nn välismõõtmelise solidaarsus. On olemas ka sisemõõtmelise solidaarsus. Ma ei näe, et Euroopa Liidu sees üks, teine või kolmas riik kellegi ees lõmitaks, nagu te ütlesite. Ma nimetan seda koostööks, sest kui 28 riiki soovivad ühiselt mingisse liitu panustada, siis tuleb neil leida ühisosa, ja tuleb leida ühisosa ka nendes keerulistes küsimustes. Eesti ettepanek ümberpaigutamise kohta, mis lähtub Dublini määrusest, oli ju see, et liikmesriik peab olema nõus inimesi vastu võtma. See peab käima vabatahtlikkuse alusel, vabatahtlikkuse aspekt on tähtis. Eesti ei ole kunagi öelnud, et meile kvoodid sobivad. Aga solidaarsust saab osutada ka vabatahtlikult ja ümberasustamise puhul, mis teie arupärimise fookus on, avaldubki meie solidaarsus 80 inimese vastuvõtmises. Te küsite, miks me ei panusta raha. Võtame kas või selle Euroopa Liidu ja Türgi lepingu näite. Euroopa Liit on öelnud, et ta on valmis panustama sellesse kokkuleppesse, kui ma ei eksi, 3 miljardit eurot. Mõni aeg tagasi oli seni tehtud investeeringute maht 800 miljonit eurot. Muidugi me panustame!

16:24 Aseesimees Hanno Pevkur

Hea peaminister, rohkem küsimusi teile ei ole. Avan läbirääkimised. Esimesena on läbirääkijana kirjutas Martin Helme. Kolm minutit lisaaega, kokku kaheksa minutit. Palun!

16:24 Martin Helme

Lugupeetud peaminister! Hea asespiiker! Lugupeetud kolleegid! No solidaarsuse riigisisese aspekti kallal me hakkame siin varsti maadlema. Neid pensionäre, kelle valitsus on nüüd vaesemaks teinud, on liiga palju. Aga tuleme tänase teema juurde.

Konkreetne otsus, mille valitsus on nüüd toonud ka parlamendi ette, ei ole selline, nagu oli eelmise valitsuse otsus osaleda immigrantide vastuvõtmises kvoodisüsteemi raames. See on keskerakondliku valitsuse, Jüri Ratase valitsuse otsus hakata Eestisse tooma immigrante islamimaadest ja Aafrikast. Kõige piinlikum selle juures on, et avalikkusele on üritatud jätta mulje, et nende inimeste vastuvõtmise näol on tegu eelmise valitsuse kvoodikokkuleppe osaga. Aga tänase arupärimise käigus saime täiesti selge vastuse, et nii see ei ole – 2015. aasta kvoodisüsteem enam ei kehti. Jah, on terve hulk inimesi, kelle taotlused on veel kuskil menetluses ja kes ei ole veel siia saabunud, aga kes millalgi siiski Eestisse tuuakse. Neid 80 inimest, kes tuuakse siia nüüd Türgist, see vana süsteem ei hõlma.

Teisisõnu, Keskerakonna juhitud vasakvalitsus osaleb vabatahtlikult immigrantide toomisel Türgist

Eestisse ja ta teeb seda loomulikult mitte oma tarkusest, vaid kuulekusest Brüsseli ees. Ta teeb seda, sest Euroopa Komisjon on otsustanud täiesti jaburalt, mingisuguse meile mõistetamatu loogika alusel, et kui me hakkame ise lennukitega Türgist või Liibüast siia noori vihaseid mehi tooma, siis see mingil moel vähendab immigratsioonisurvet Itaalia või Kreeka piirile. See on täiesti absurdne! Loomulikult ei vähenda! See lihtsalt teeb ühe kanali juurde. Nagu me juba kuulsime Mart Helme sõnavõtust, see sarnaneb selle kanaliga, milleks on praegu Frontex, kes sisuliselt maksumaksja rahaga sõjaväestatud korras immigrante Euroopasse transpordib.

Nii nagu Igor Gräzin ütles, meil on praegu valitsus, kes valib kogu aeg vale poole. Nüüd on meie valitsus valinud vale poole Euroopa Liidu sees, osaledes Euroopa Komisjoni võimu haaramise, võimu kaaperdamise protsessis, mis vähendab liikmesriikide suveräänsust. See, kes tohib Eestisse tulla, mis tingimustel, kui kauaks, peab olema lõppkokkuvõttes siinse valitsuse, siinse rahva otsus. See ei saa tulla kusagilt väljastpoolt. Ja ei ole ropumat sõna tänasel päeval Euroopa poliitilises žargoonis, kui on solidaarsus, sest ei ole ühtegi jälki sigadust, mis selle sõna varjus ei ole avalikkusele maha müüdav. Kui on vaja Kreeka võlgasid maksta või on vaja immigrante riiki tuua, illegaalseid immigrante seadustada, neid pagulasteks nimetada, siis me ikka kuuleme söögi alla ja söögi peale juttu solidaarsusest. Mingit solidaarsust siin loomulikult ei ole. Solidaarne peab valitsus olema ainult ühe seltskonnaga – see on Eesti rahvas, nende enda valijad.

Kui me räägime Türgi väljaaitamisest migratsiooni surve alt, siis nagu peaminister ütles, Türgile makstakse 3 miljardit eurot valuraha selle eest, et ta ei lase immigrante üle enda piiri Euroopa poole tulla. Ainus põhjus, miks seda tuleb teha, on see, et Euroopa on loobunud ise oma piire valvamast. Olid kunagi ajad, kui iga riik vaatas, et tema piiri ei ületataks illegaalselt. Iga riik hoolitses selle eest ise. Aga nii nagu Rooma riigi lagunemise ajal hakati barbaritele maksma selle eest, et nad ei ründaks, on nüüd Euroopa Liit hakanud Türgile maksma selle eest, et sealt ei saaks kontrollimatud inimvood Euroopasse suunduda. See on täiesti tagurpidi asjaajamine.

Ma veel kord rõhutan, et kõige suuremaid probleeme valitsuse praeguses poliitikas on kaks. Esiteks see, et üritatakse jätta muljet, nagu tegu oleks juba varem kokkulepitud numbri sisse käiva osaga. Ei ole! See on täiesti uus skeem, millega meie valitsus – ka nüüd uus valitsus – on nõus olnud, nimetades seda vabatahtlikuks nõusolekuks. Aga me kõik teame, et see regulatsioon on tulnud käsu korras Brüsselist. Teine probleem on see, et me oleme valel poolel Euroopa Liidu sees. Me peaksime hoidma ühte punkti riikidega, kellel on samasugused huvid kui meil. Need riigid on Läti, Leedu, Poola, Ungari, Tšehhi, nüüd ka Austria, kes ei ole nõus sellega, et Euroopa Liidu keskvõim surub neile peale inimesi, keda nad sinna ei taha.

Mina soovitan sügavalt järele mõelda, kas Jüri Ratase valitsus soovib olla nagu meie eelmine valitsus osaline selles, et ta ise impordib Eestisse moslemeid ja aafriklasti. Aitäh!

16:30 Aseesimees Hanno Pevkur

Jaak Madison, palun!

16:30 Jaak Madison

Austatud istungi juhataja! Hea peaminister! Kuulad siin vastuseid ja on tunne, et oleks nagu *déjà-vu* aastast 2015, kui oli laua peal Euroopa Liidus 120 000 inimese jaotamise skeem. Peaminister oli Taavi Rõivas ja vastused olid peaaegu täpselt samasugused: solidaarsus, vabatahtlikkus, üksteise aitamine. Mitte midagi pole muutunud selle kahe ja poole aasta jooksul. Retoorika ja migratsioonipoliitika, lähenemine selle kriisi lahendamisele on täpselt samasugune. Seega vastab tõele, et Keskerakond ja Reformierakond – vahet ei ole, ühe mündi kaks külge. Ka Euroopa Liidu tasandil, Euroopa Parlamendis olete te ju ühes fraktsioonis sõbralikult koos. Yana Toom istub peaaegu kõrvuti Kaja Kallasega. Ja sama asi on Eesti sisepoliitikas. Praegu on küsimus suveräänsuses ja õiguses ise otsustada, keda me vastu võtame, miks võtame, kui palju võtame. Selleski küsimuses te olete ühel poolel.

Igor Gräzin küsis, milliste poliitiliste sammudega me saaksime toetada Poolat praeguses olukorras, kus Euroopa Komisjon on ähvardanud Poolat tema õiguslaste reformide pärast ja ka mitteosalemise pärast migrantide ümberjaotamises. Teie vastus oli, et lähtuvalt Euroopa lepingu 7. artikli punktist 2 me teeme kõik, mis võimalik.

Ma eeldan, et te tulete lõppsõnaks siia pulti veel tagasi ja seletate natuke pikemalt, mis sammud need siis ikkagi on – kuidas me näitame üles solidaarsust Poolaga, kes kuulub koos meiega Ida-Euroopa regiooni. Mina olen selle üle väga uhke, et me saame olla Poolaga ühes regioonis. Kuidas me saame

teda poliitiliselt toetada? Mis on need sammud konkreetsemalt? Kui tuleb asi arutusele näiteks Euroopa Ülemkogus, kus ka teie peate näiteks troikas ühe esindajana ehk endise eesistujamaa esindajana laua taga olema, kuidas Eesti hääletab juhul, kui tuleb otsustada sanktsioonide kehtestamine Poolale? Mida te siis teete? Kas te tõesti lipitsete jätkuvalt Euroopa Komisjoni ja Saksamaa ees või julgete öelda, et me oleme suveräänne riik ja me otsustame nii, nagu me tahame, ja me tahame toetada Poolat?

Teiseks. Mis puudutab solidaarsust, siis te ütlesite, et Euroopa Komisjon ei ole ähvardanud sanktsioonidega, ja lisasite kiiresti, et mõtlete seda 50 000 inimese jaotamise kava. Mina rääkisin eelmisest kavast, mis pidi lähtuma vabatahtlikkusest. Te mainisite korduvalt, et me vabatahtlikult osalesime ümberjaotamisskeemis. Kui mälu mind ei peta, siis 14. septembril 2015, kui Euroopa Liidu asjade komisjon andis valitsusele mandaadi eelistada vabatahtlikku üksteise abistamist, oli see sõnastus täpselt selline: eelistame vabatahtlikku üksteise abistamist. See asi läks euroliidus hääletusele. See läks hääletusele justiits- ja siseküsimuste nõukogus, kus Eesti hääletas selle poolt, et me hakkame pagulasi ümber jagama. Vastu hääletasid Visegrádi riigid. Seega, me ei hääletanud vabatahtliku osalemise poolt. Äkki te kommenteerite seda? See oli küll eelmise valitsuse ämber ja Reformierakonna juhitud poliitika, kuid te jätkate ju sama liini.

Me räägime, et me hoiame ära asüülitaotlejate ja muude põgenike uppumise Vahemerel. Tegelikult on 50 000 inimest 60 miljonist nagu tilk Vaikses ookeanis ja see ei aita mitte üks teps. Vastupidi, see soodustab aina enam inimkaubandust, mis lähtub Põhja-Aafrikast Sahara kõrbe tagant ja ka Lähis-Idast. Inimesed suunduvad sealt Euroopasse ja jõuavad põgenikelaagritesse tänu inimkaubitsejate ärile. Me impordime neid täiesti vabatahtlikult Euroopa Liitu.

Loomulikult on meil naaberriigid, kes, kui parafraseerida klassik Jürgen Ligit, käituvad debiilselt. Rootsi võtab vabatahtlikult vastu 8700 inimest, endal samal ajal pommid lõhkevad Malmös ja Stockholmi metroojaamades. Aga mängivad solidaarsust! Mis asi see solidaarsus lõpuks on? Kas see, kui inimene saab metroojaamas surma, sellepärast et mõni hull, kes ei ole mitte valget värvi ja kelle nimi ei ole mitte Nilsson või Svensson, on sinna pommi pannud? Mis see solidaarsus lõpuks on?

Ma palun natukene lisaaega!

16:35 Aseesimees Enn Eesmaa

Palun, kolm minutit juurde!

16:35 Jaak Madison

Ma tuletan üht asja meelde. Arvestades meie majandust ja meie rahvaarvu, oli Eesti 2015. aastal kuues panustaja Vahemere operatsioonides, mida viis läbi Frontex. Me olime kuues riik! Ungari on maksnud sadu miljoneid eurosid oma piiri kaitseks, tõkestades illegaalse migratsiooni Euroopa Liitu. Ja mitte keegi ei tunnusta seda! Kas te olete mõnikord oma Ungari kolleegile Orbánile öelnud: "Tublid mehed, hästi tegite! Te investeerisite sadu miljoneid eurosid Ungari maksumaksjate raha, et kaitsta oma piiri. Te tegite seda, mida Itaalia ei tee, mida Hispaania ei tee."? Alles eile hommikul tuli uudis, kuidas rohkem kui 800 Marokost ja mujalt Põhja-Aafrikast pärit inimest tungis üle kuue meetri kõrguse tara Hispaaniasse ja läks kallale politseiametnikele. Aga seda me aktsepteerime! Seda me aktsepteerime, et Hispaaniasse tuli möödunud aastal 22 900 illegaalset migranti. Me aktsepteerime, et Itaalia laskis mullu riiki sisse üle 100 000 inimese, kes suunduvad ka mujale Euroopa Liitu. Aga seda me ei ütle, et, Ungari ja Poola, hästi tegite! Väga hea, et te jätkate suveräänsuse poliitikat! Te ise ütlesite, suveräänsus on kõige olulisem. Aga mis see suveräänsus lõpuks on? Kas see, et me aktsepteerime kohustuslikku kvoodisüsteemi või ütleme, et solidaarsus on ka see, kui me toetame Eesti maksumaksja rahaga põgenikelaagreid, et põgenike lapsed saaksid süüa, saaksid koolihariduse omandada ja saaksid pöörduda tagasi koju, kui sõda on lõppenud. See ongi Süürias juhtumas. Enamik alasid on ISIS-e käest tagasi vallutatud, see on fakt.

Kas me võtame peagi valitsuse laua peale küsimuse, mida me nüüd teeme nende Süüria perekondadega, kes on Eestisse vastu võetud ja kelle kodupiirkond on muutumas rahulikuks? Kas see küsimus tuleb meil päevakorrale, et need inimesed võiksid varsti tagasi pöörduda ja me ei peaks tegelema muredega, kuidas õpetada neile eesti keelt, kuidas selgitada neile, et me käime suvel rannas bikiinides või ujumispükstes, või seda, et me sööme sealihaga?

Me ootame teilt pikemat tegevusplaani. Ma olen nõus sellega, et need 80 isikut tulevad siia ja tõenäoliselt ka lähevad siit. See on väga tore, sest keegi neist ei taha siia tulla ja selle üle on mul natuke isegi hea meel. Aga me ei mõtle pikemalt ette. See probleem ei ole lahendatud, meie piir lekib nagu

aukudega solgiämber ja me ei saa seda pidama. Me ei tea, kas poole aasta või kahe aasta pärast tuleb uuesti arutada küsimust, kas me vabatahtlikult jagame 50 000 inimest omavahel ära. Meie naaberriikides on hulle, kes ütlevad: "Loomulikult, võtame aga rohkem vastu!" Lõpetuseks toon hea tsitaadi ÜRO esindajalt Rootsis. See on Taani päritolu proua, kes aastal 2015 jube õnnelikult kuulutas: "*It's a challenge!*" Endal nägu säras peas – küll see on tore, mida me saame teha! Sellises infantiilses Euroopa Liidus, kus paljud on minetanud igasuguse loogika, oleks Eestil vaja näidata eeskuju ja öelda: "Teate, võtkem aru pähe! Toetagem sõjapõgenikke nende kodumaal ja põgenikelaagrites, aga ärme õhutame inimkaubandust!" Aitäh!

16:38 Aseesimees Enn Eesmaa

Stenogrammi huvides: *it's a challenge* on eesti keeles "see on väljakutse". Võib-olla 300 aasta pärast ei räägi keegi enam Eestis inglise keelt, aga kõik peab olema arusaadav. Palun, Mart Helme!

16:39 Mart Helme

Ma ei tea, kas mind kuulutati välja, aga ma ikkagi tulin. Lugupeetud eesistuja! Härra peaminister!

16:39 Aseesimees Enn Eesmaa

Selge sõnaga kuulutasin.

16:39 Mart Helme

Ma kuulsin seda *challenge*'i juttu. Ma mõtlesin, et see on see kosmoseaparaat.

Lugupeetud kolleegid ja veel üks minister seal tagareas – kultuuriminister, kes tuleb järgmisele arupärimisele vastama! See teema ei kao päevakorralt. Meil on siin kilgatud – vasakpoolsed ja muidu liberaalid ja pimedad inimesed ja mõtlemisvõimetud inimesed on kilganud: "Meil ei ole ju immigrante. Ei ole neid põgenikke! Kus nad on? Ainult hirmutatakse meid kogu aeg!" Loomulikult on! Kõndige Tallinna tänavatel! Iga natukese aja tagant tuleb vastu mõni, kelle puhul tunneb selgelt ära, et ta ei ole siinne põliselanik. Väga selgelt on võimalik ära tunda. Kui sa sellele tähelepanu juhid, siis oled sa loomulikult kohe rassist, sest me elame ju sellises orwellilikus maailmas, kus kõik normaalne on ebanormaalne ja vastupidi.

Aga ma juhin tähelepanu veel mõnele muule aspektile. Me oleme väga väike rahvas. Ja isegi kui me loobume siia Kaug-Idast, Lähis-Idast ja Aafrikast migrante vabatahtlikult ümber asustamast, siis meile tuleb siia igal aastal tuhandeid inimesi endise Nõukogude Liidu avarustest. Nemad on ka migrandid. Jaa, nemad ei ole küll sõjapõgenikud ega saa pagulastele ettenähtud toetusi, aga eestlaste protsenti ja eesti keele kasutamist meie põlisel kodumaal vähendavad nad ikka. Mis te arvate, missuguse keele võtavad siin kasutusele inimesed, kes tulevad kusagilt mujalt maailmast? Mitte eesti keele. Pigem ikka suure maailmakeele vene keele, eriti kui nad satuvad tööjõuna keskkonda, mis ei ole eestikeelne. Ka see on aspekt, millele tuleb tähelepanu pöörata, mitte rääkida ainult sellest, kui vähe neid siin on või kui olematud nad siin on.

Ja veel: solidaarsus on keskne küsimus. Eesti elab kroonilise solidaarsuspuude tingimustes. Me võime ju endale peegli ees seistes valetada, et see ei ole nii. Aga see on nii! Kui me nüüd aktsepteerime seda, et me vabatahtlikult sunniviisil, nagu vanasti öeldi, võtame vastu mingisuguse portsjoni pagulasi – seekord 80 inimest –, siis nii hakkabki olema. Ühel päeval ei küsitagi enam nõusolekut, vaid öeldakse, et seekord on teie portsjon 800, aga järgmine kord juba 8000. Vaadake, kuidas seal teisel pool Vahemerde kobrutab! Praegu on seal miljon inimest, kes ootab Euroopasse pääsu. Mulle tundub, et inims mugeldamisele kaasaaitamine on korrumpeerunud Euroopa Liidus, kus me uskumatult ajuvaba solidaarsust ilmutame, tänasel päeval üks põhiülesandeid.

Ärme oleme solidaarsed inimkaubitsejatega, dekadentlike degenereerunud riikidega, kes keelduvad oma piire valvamast ja nõuavad, et meie peame panustama rahaliselt ja muul moel, et neidsamu inimkaubanduse ohvreid, kellest mingi protsent Vahemerel ära upub, Euroopasse transportida. Kuulge, see ei ole tervemõistlik lähenemine! See ei ole avatus, see ei ole solidaarsus, see ei ole inimõigused. See on lollus! See on lollus ja see on kõige masendavam omaenda rahvale valetamine, omaenda rahva petmine, omaenda rahvaga manipuleerimine. Ja sellega ei tohi ühegi suveräänse riigi valitsus tegeleda. Nüüd solidaarsusest veel.

Palun lisaiega!

16:43 Aseesimees Enn Eesmaa

Palun, kolm minutit juurde!

16:43 Mart Helme

Need riigid, kelle peale me hädas tõesti loota võime – eelkõige Poola, kelle jaoks me oleme kanaarilind kaevanduses, julgeoleku mõttes eelhoiatussüsteem –, on tegelikult teinud uskumatu kangelasteo. Eelkõige on kangelasteo teinud Ungari, kes ehitas tara ja pani migrantide voolu Ida-Euroopasse ja veel kaugemale kinni. Nad on teinud seda vaatamata sellele, et neid on mõnitatud. Orbán on ju, issand jumal, Putini kõrval, ma ei oska öelda, mingisugune taskunähvits, nii nagu ka Donald Trump. Putin on ikka uskumatult võimas vend – kõikidel valimistel manipuleerib osavalt ja kõik, kes ei ole liberaalidele meele järgi, muudab oma hüpiknukkudeks. No võimas mees ikka küll!

Võiks nagu terve mõistusega ka sellele küsimusele läheneda. Ungari ja Poola on need riigid, kellega me peame ühte hoidma. Aga olgu, see ei ole täna teema.

Ja nüüd veel solidaarsusest, iseseisvusest, suveräänsusest, sirgest seljast, rahvusmeelsusest, oma rahva seisukohtade kuulamisest. Ei olegi vaja kaugele minna. Lähme Lätti ja tuleme sealt tagasi kas või õllepudeliga. Läheme Lätti ja vaatame, kuidas seal lood on! See on riik, millel on selgroog. Seal on poliitikud, kes kuulavad oma rahvast. Läti ei hääletanud Jeruusalemma küsimuses nii, nagu Junckerid ja Merkelid tahtsid, vaid hääletas nii, nagu ta ise õigeks pidas. Läti keeldus vastu võtmast vabatahtlikult sunniviisil immigrante, sest Läti valitsus kuulas oma rahvast. Aga meie ei kuula oma rahvast ja see maksab ühel päeval valusalt kätte. Kogu see valetamine, kogu see tõe valeks pööramine, mida meil siin harrastatakse, maksab ühel päeval valusalt kätte. Ärge tehke seda! Te teete lõpuks endale haiget ja endaga koos ka oma rahvale. Aitäh!

16:45 Aseesimees Enn Eesmaa

Igor Gräzin. Palun, kaheksa minutit!

16:46 Igor Gräzin

Alustame sellest, et praegu oli jutt 40 inimesest aastas. Tõepoolest, kui nii mõtlema hakata, siis see pluss-miinus 40 – kah mul asi. Tõepoolest! Aga ma räägiksin sellest, et tegelikult see on suur asi, ja mille pärast. Kõigepealt, peaministril oli õigus: tema kolleegid ei ole ähvardanud riike, kes kvoodipagulasi vastu ei võta. Seda on teinud Jean-Claude Juncker ja see on ausalt öeldes kümme korda hullem.

Aga kõikide probleemide puhul, kuidas neid ka ei varjatakse, kuidas ka ei keerutatakse, kuidas ka ei valetatakse, kehtib see kuulus freudistlik tähelepanek, et keelevääratusest saad sa aru, mida mõeldi tegelikult. Kogemata, kiiresti rääkides ja mitte väga mõeldes sa lobised välja, mida sa tegelikult mõtled ja mida sa püüad varjata. Kogu selles diskussioonis on meie riigis see sõna, mis kogemata välja lipsas, "integratsioon". Kuidas? Aga niimoodi, et on räägitud sellest, et nende tuhandete puhul, kes algul pidid tulema ja kes tulemata jäid, või nüüd nende 40 puhul me peame tegema pingutusi selleks, et neid – mida? – integreerida. Halloo! Milleks? Milleks on süürlasele vaja hapukapsast, sealiha ja eesti keelt Süürias, kuhu ta peab tagasi minema, kui meil on tegemist sõjapõgenikuga? Seda pole kunagi mõeldud. Mõeldud pole mitte sõjapõgenike siia toomist, vaid migrantide siia toomist. Ja me ei tea, kellena. Võib-olla tööjõuna, aga see on väga lühiajaline perspektiiv.

Siin on juba enne öeldud, et Euroopa mõtleb, aga tema mõtlemisest on väga raske aru saada. Ega me tegelikult väga hästi ei teagi, mis otseselt põhjustas mitte selle migrantide laine, vaid nende kutsumise. Tegelikult ju Itaalia ja Kreeka smugeldasid inimesi sisse. Need, kes on kohal käinud, on eriti Kreekas ka ise näinud, kuidas see käib. Seda ju eriti ei varjata. Minge randadele, vaadake, mis toimub! Mis aga oli nüüd see eriline, mis tõmbas nagu selle asja käima? Ma ei tea. Aga fakt on see, et üks tegur, mis selle tingis, oli Saksa kantsleri Angela Merkeli üleskutse "Tulge kõik, kes te tulla tahate!", kusjuures ta ei mõelnud selle peale, mida see tegelikult tähendab. Kui Ameerika kutsus endale kunagi immigrante, siis ta teadis, et neil oli maad, oli ressursi, oli tööjõu vajadus. Mis oli Merkeli idee, ma ei tea. Aga fakt on see, et pull hakkas sellest peale, kui Merkel niimoodi ütles. Seega, tegemist ei ole Euroopa poliitikaga, tegemist ei ole võib-olla ka Saksa poliitikaga – see pole meie asi –, tegemist on Merkeli poliitikaga.

Motiivid on tema omad. Aga üleskutse on selge: kõik, kes Lähis-Idas tahavad, kõik moslemid, kõik põhja-aafriklased – kõik, kellel vähegi jalg tatsub ja suu matsub –, tulge Saksamaale!

Ja nüüd me oleme jällegi imelikus olukorras. Näiteks ühte kõige olulisemat küsimust peaminister täna ei puudutanud. Millised on Eesti valitsuse plaanitavad meetmed selleks, et aidata neil 40 inimesel, kes siia

tulevad, kõige kiiremas korras minna Saksamaale? Saksamaa tahab neid, nemad tahavad Saksamaale minna, nad on aga kogemata sattunud siia. Meid nagu üldse ei huvita see, et need inimesed oleksid õnnelikud, et sakslased oleksid õnnelikud: sakslased saavad nad kätte ja nemad saavad oma unistuste maale. Kas ei olegi ühe väikeriigi ajalooline missioon tegutseda *bona fide* heatahtliku vahendajana? Mulle tundub, et see idee vajab läbitöötamist.

Mis puudutab suveräänsust, siis ühena kahest suveräänsusdeklaratsiooni autorist ma kordan: suveräänsuse kõige olulisem tunnus on kõrgeim võim oma territooriumi üle. Nii on defineeritud ja nii ta on. Et aus olla, siis ütlen, et esimesena ütles seda Jean Bodin. Ta elas umbes d'Artagnani ja kolme musketäri aegadel, väga tark mees oli. Pariisi linnanõukogu volikogu liige, muide. Tol ajal oli sihuke asi. Aga sel hetkel, kui Itaalia, Hispaania ja paljud teised riigid avasid oma piiri, ei olnud nad meiega meie mõistes enam suveräänsed. Nende suveräänsuse kontseptsioon oli teistsugune. Ei saa eksisteerida avatud piiridega riiki, mis on nn täisriik. See probleem avaldub väga traagiliselt kombel Palestiinas, kus probleem ongi selles, et piiri sulgemine täiel määral ei ole võimalik.

See, kuidas me suhtume oma territooriumi, ei tohi oleneda sellest, kuidas suhtuvad sakslased oma territooriumi. Nendel on oma territoorium ja tehku seal, mis tahavad. Meie territoorium on siin. 16. novembril 1988. aastal otsustatud ei ole mitte keegi ära muutnud. Piirikaitse all ei mõelda traattõket või kraavi või mida seal Petseri kandis nüüd ehitataksegi. Asi pole kraavis ja traadis, piir on eelkõige juriidiline mõiste. See tähendab ka piirikontrolli Tallinna lennujaamas, see tähendab ka legaalseid või illegaalseid katseid üle piiri tulla. See tähendab ka võõra passiga Eestis olemist. Piir on igal pool. Piir tähendab riiki. Ja selles mõttes ei ole jutt tegelikult mitte lihtsalt 40 inimesest, jutt on 40 piiririkkujast, kes tulevad siia vastu tahtmist. Nad ei taha meie piiri rikkuda, nad tahavad minna Saksamaale. Islamistid on Eesti ära võitnud. Nüüd on küsimus, kas me võidame Eesti tagasi. Islamistid on saavutanud selle, et me oleme omavahel natuke tülis oma riigis ja oleme mõnedega kõvasti tülis Euroopa Liidus. Islamistid on saavutanud selle, et Eesti on vaat et vaenujalal riikidega, kes on läbi ajaloo olnud liha meie lihast, veri meie verest, kes on olnud kõige vapramad Euroopa kultuuri kaitsjad. Me ei ole täna nendega. Ma arvan, et see on islamistide võit. Nüüd me peame otsustama, kas me lepime sellega või võidame siiski meie – nii omal maal kui ka mujal oma riigi huvides. Aitäh!

16:53 Aseesimees Enn Eesmaa

Läbirääkimised hakkavad lõppema. Peaminister kasutab oma õigust sõnavõtuks. Palun!

16:54 Peaminister Jüri Ratas

Austatud Riigikogu aseesimees! Riigikogu liikmed! Arupärimine oli migratsioonipoliitika kohta ja Eesti osalemise kohta kogu selles protsessis. Sellistel läbirääkimistel on Eesti kõrgeima võimu kandja ehk rahva valitud saadikud siin Riigikogu kõnetoolis ikka oma seisukohti välja öelnud. See on ju teie kodu- ja töökorra mõte: olgu tegu kas mingi seaduseelnõu või arupärimisega, läbirääkimiste voor on alati kõige olulisem. Siin öeldakse oma poliitilised seisukohad välja. Selles mõtte ma arvan täiesti siiralt, et EKRE fraktsioon väärrib tunnustust, et ta selle küsimuse tõstatas. Igal juhul on vaja arutada – selgus on väga oluline.

Ma ütlen omalt poolt veel paar asja. Eesti on alati soovinud kuuluda Euroopasse. Me näeme täna, et Euroopa Liidu majanduse käekäik on päris hea: majanduskasv, tööhõive. Tööpuudus on viimastel aastatel olnud kõige väiksem. See kõik näitab tegelikult, et see n-ö sisepiirideta väärtus, mida Euroopa Liit loob, on oluline. Me näeme, et Euroopa liigub edasi, tehes enam koostööd julgeoleku valdkonnas, samuti majandus-, sotsiaal- ja haridusvaldkonnas. Olgu näiteks toodud programm Erasmus+.

Ma arvan, et see on liit, kuhu Eesti iseseisva, suveräänse vabariigina kuuluma peab. Ma tõesti ei toeta Euroopat, mille ümber ehitataks piir, nii nagu siin hea Riigikogu liige Igor Gräzin kirjeldas. Samas ma ei usu, et see oli tema mõte, aga paljud arvavad, et kui on piir, siis olgu, ma ei tea, suured kraavid või suured tarad. Ma tõesti ei arva, et Euroopa peaks selline olema. Euroopas on aus neli vabadust, mis on hästi olulised. Me oleme kogu aeg öelnud, et võiks olla ka viies, mis on digitaalne vabadus, andmete vaba liikumine. Aga just neid väärtusi Euroopa tegelikult hoiab. Suurim siht Euroopa Liidu loomisel oli ju see, et meil oleks rahu, ja Euroopa Liit on rahu taganud. Ja see on tänapäeval väga-väga suur erisus, et me ei ole sõjategevuses.

Nüüd välispoliitikast. Mõningad kõnelejad ütlesid, et Eesti on siin kõvasti mööda pannud. Ma arvan, et meie aktiivne välispoliitiline suhtlus viimase aasta jooksul on kiiduväärne. Tõsi, ühelt poolt on see tulenenud meie eesistumisest, aga me oleme tihedalt suhelnud ka näiteks Ameerika Ühendriikidega. On

olnud nii palju kahepoolseid kohtumisi – olgu see spiiker, olgu see Ameerika Ühendriikide asepresident – ja need kohtumised on toimunud siin Eestis eelmisel aastal. Valmistatakse ette kolme Balti presidendi kohtumist Ameerika Ühendriikide presidendiga. Ma arvan, et see kõik on hästi tähtis. Eesti tegutseb välispoliitikas tegelikult väga aktiivselt.

Õelda, et Eesti on välispoliitikas täielikult mööda pannud – andke andeks, aga ma arvan, et nii see kindlasti ei ole. Eesti on hoidnud kindlat joont Euroopa Liidu sees, aga me oleme teinud väga olulist välispoliitikat ka väljaspool Euroopa Liitu – olgu see idapartnerlus, olgu see USA jne. Selle nädala reedel tuleb esmakordselt Eestisse Jaapani peaminister. Ka see on välispoliitika, majandusalane poliitika. Nii et minu meelest see on alusetu väide, et Eesti on välispoliitiliselt hoidnud valet kurssi.

Ma veel kord ütlen, et me oleme kunagi riigina – see oli eelmise valitsuse ajal – öelnud, et võtame vastu 550 inimest. Täna ma lugesin teile need arvud ette. Kui kõik viimased vastused taotlustele on positiivsed, siis see arv on 2019. aasta lõpuks 305, mitte 550.

Aga ma veel kord tänan selle küsimuse tõstatamise eest, selle arupärimise eest, selle poliitilise debati eest! Ma arvan, et kõigi seisukohad said debati kuulajatele palju selgemaks, ja see on vajalik. Suur tänu teile!

16:59 Aseesimees Enn Eesmaa

Austatud Igor Gräzin! Meie reeglid on sellised, et enne läbirääkimiste lõppu on vaid ministril võimalus sõna võtta, kuid vaatamata sellele ma annan teilegi sõna, sest teie nimi tõepoolest kõlas.

16:59 Igor Gräzin

Selge! Ma sain aru jah, et me ajame välispoliitikat aktiivselt, aga valesti. Ent ma tahan ühte teist asja täpsustada. Ma just nimelt rõhutasin, et piir ei ole kraav ega okastraat – just seda see ei ole! –, vaid piir on poliitiline ja vaimne mõiste. See on sisuline vahe.

16:59 Aseesimees Enn Eesmaa

Arupärimisele nr 408 on vastatud.

3. 16:59 Arupärimine kultuuriministri seisukohtade kohta riigi osalusega sihtasutuse Narva Muuseum arengutes 2017. aastal (nr 401)

16:59 Aseesimees Enn Eesmaa

Kolmas päevakorrapunkt on Riigikogu liikmete Krista Aru, Andres Ammase, Jüri Adamsi, Monika Haukanõmme, Artur Talviku, Andres Herkeli ja Ain Lutsepa 4. detsembril esitatud arupärimine nr 401 kultuuriministri seisukohtade kohta riigi osalusega sihtasutuse Narva Muuseum arengutes aastal 2017. Palun kõnepulti arupärijate esindaja Krista Aru!

17:00 Krista Aru

Härra Riigikogu aseesimees! Austatud kultuuriminister! Head rahvaesindajad! Läheme välispoliitika juurest sisepoliitika juurde, aga hea välispoliitika algab heast sisepoliitikast, heast sisemisest kultuurist ja kogu riigi üldisest kultuuriteadlikkusest. Kultuur on üks meie välispoliitika nurgakivisid. Kuid konkreetsemalt puudutab Eesti Vabaerakonna liikmete 4. detsembril esitatud arupärimine kultuuriminister Indrek Saarele ühte meie linna, jälle Narvat. Ma loodan, et meil täna väga tuliseks ja vastuoluliseks vaidluseks ei lähe, katsume pigem keskenduda nendele konkreetsetele küsimustele. Narva Muuseum muudeti mõni aeg tagasi Sihtasutuseks Narva Muuseum. See oli osa Kultuuriministeeriumi ja ka laiemat üldsust puudutanud muuseumide reformist. Paljud endised maakonnamuuseumid, mille põhiülesanne oli hoolitseda oma maakonna identiteedi hoidmise, materjalide uurimise ja kättesaadavaks tegemise eest, muudeti riigi ja kohalike omavalitsuste koostöös sihtasutusteks. Ma mäletan väga hästi kõiki neid arutelusid ja vaidlusi, mis siis, aastaid tagasi toimusid. Üks muuseumitöötajate hirne oli toona just nimelt see, kas sellise vormilise muutuse tõttu ei satu muuseumid liialt palju kohalike omavalitsuste poliitikute surve alla – vahest hakkavad nad siis sõltuma kohalike poliitikute tahtmistest ja meeleoludest, kellelegi meeldimisest-mitte-meeldimisest. Nüüd on kahjuks SA Narva Muuseum üks selliseid esimesi kurbi näiteid, mille puhul on tekkinud hulk

küsimusi. Riigil on sihtasutuse nõukogus oma esindajad, kellel on asjadest ülevaade ja peaks olema kindel seisukoht, kuidas SA Narva Muuseum peaks edasi tegutsema, arenema ning hoidma kohaliku identiteeti ja kultuuri, tehes ka aina laiemat hariduslikku tööd. Nüüd on seal tekkinud – see tekkis juba eelmise aasta suvel – kohalike poliitikute ja Narva Muuseumi juhtkonna vahel vastuolud meeldimise-mitte-meeldimise, sobimise-mittesobimise pinnal.

Meie küsimused, mida on viis, on esitatud enne, kui luhtus SA Narva Muuseum juhatuse esimehe valimise viimane konkurss. Need viis küsimust keskenduvadki eelkõige just nimelt sellele, kuidas riik ikkagi on taganud riigi kultuuripärandi huvide kaitsmise seal SA-s Narva Muuseum, kuidas riik oma esindajate kaudu suudab selliseid ülesandeid täita ja millest ikkagi on tingitud, et SA Narva Muuseum ei saanud kohalikult omavalitsuselt, Narva linnalt kätte lepingus fikseeritud summat muuseumi tegevuseks. Kas ministeeriumil on etteheiteid muuseumi sisulisele tööle või taandub kõik tõesti sellele – mida on väga kurb tunnistada –, et sellest kohaliku identiteedi hoidjast on saanud kohalike poliitikutele mitte-meeldimise ohver, mida ei tohiks kultuuri puhul kindlasti olla?

Nii et me ootame härra kultuuriministrilt vastuseid oma viiele küsimusele. Loodetavasti te loete ise ka konkreetsed küsimused ette. Äitäh!

17:04 Aseesimees Enn Eesmaa

Palun, kultuuriminister Indrek Saar, kõnepulti!

17:05 Kultuuriminister Indrek Saar

Lugupeetud Riigikogu liikmed! Head arupärijad! Kaunist jätkuvat seda aastat! Nii nagu Krista Aru ütles, nii ma ka teen. Loen ette küsimuse ja siis vastan sellele.

Esimene küsimus: "Aastal 2012, mil riigi ja linna koostöös loodi sihtasutus Narva Muuseum, ei lubanud kehtinud muuseumiseadus eraõiguslikule juriidilisele isikule üle anda muuseumifonde. Nii jäi esialgu juriidilise üksusena alles ka Narva Muuseum, kellele kuulusid kõik kultuuripärandi fondid. Ehkki uus muuseumiseadus kehtib juba 2013. aastast, pole linn fonde sihtasutusele siiani üle andnud. Samuti on sihtasutusele üle andmata mitmed bastionid, kuigi vastavalt nimetatud otsusele pidi see toimuma. Leiame, et tegemist on sihipärase kokkulepete rikkumisega linna poolt. Milliseid konkreetseid samme on riik kultuuriministri vahendusel astunud selleks, et Narva Linnavalikogu lõpetaks 2012. aastal sõlmitud kokkuleppe sihipärase rikkumise?" Mul tuleb teie arvamusega paraku nõustuda ning ka mind teeb väga murelikuks, et linn sihipäraselt rikub kokkuleppeid. Kultuuriministeerium on probleemi lahendamiseks tegelenud järjepidevalt ja aastate jooksul astunud mitmeid samme. Näiteks 2015. aastal toimus Narva Muuseumis muuseumikogu järelevalve menetlus, mille tulemused edastati nii SA-le Narva Muuseum kui ka Narva Linnavalitsusele. Tulemuste kokkuvõttes oli selgelt kirjas, et linn peab muuseumikogu sihtasutusele üle andma või tuleb sõlmida sihtasutuse ja linna vahel muuseumikogu kasutamise leping. Järelevalve järel tehti muuseumikogu täielik inventuur. Inventuuri tulemused esitati Narva Linnavalitsuse istungiks 21. oktoobril 2015, kus Narva Linnavalikogule tehti esildis Narva Muuseumi kui asutuse likvideerimiseks ja sel moel muuseumikogu üleandmise küsimuse lahendamiseks. Enne kogu üleandmist oli vaja sellest välja arvata kadunud museaalid. Asja arutati Narva Linnavalikogu kultuurikomisjonis perioodil detsember 2015 kuni jaanuar 2016, aga lõpuks paraku otsustati, et volikogu istungile see küsimus arutusele ei lähe. Loetelu kõigist tegevustest läheks paraku liiga pikaks, sest muuseumikogu ja bastionide üleandmist ning olukorra lahendamist on arutatud korduvalt eri kohtumistel nii SA-s Narva Muuseum ja selle nõukogus kui ka Kultuuriministeeriumis. Paraku ei ole Narva linn asunud kokkuleppeid täitma, mistõttu saan vaid kinnitada, et Kultuuriministeerium jätkab tööd selle nimel, et linn täidaks kõiki antud lubadusi ning peaks kokkulepetest kinni.

Teine teie esitatud küsimus: "Mida on minister teinud, et Sihtasutuse Narva Muuseum kaasasutajaks olev Narva linn täidaks endale võetud kohustusi ja peaks kinni riigiga sõlmitud finantseerimise kokkuleppest ning lõpetaks muuseumi kiusamise rahastamisega?" Olen tõepoolest väga hästi kursis SA Narva Muuseum olukorraga ja aktiivselt tegelenud positiivse lahenduse otsimisega. Olen korduvalt kohtunud linna juhtidega, avaldanud oma nõrdimust ka kirjalikult ja tuletanud Narva linnale meelde, et kokkulepped on täitmiseks. Kuid riigi esindajana ei saa ma teha kohaliku omavalitsuse eest otsuseid. Kohalikul omavalitsusel on otsustamisvabadus, sh õigus vastu võtta minu hinnangul arusaamatuid ja põhjendamatuid otsuseid. Olen linnale vajadust kokkulepet täita korduvalt meelde tuletanud. Kui soovite, võin arupärijatele esitada ka kirjaliku ülevaate sellest.

Kolmas küsimus: "Kas ministril kui ühel SA Narva Muuseum asutajal ja omanikul on sisulisi etteheiteid muuseumi tegevusele, hinnates tegevust muuseumiseaduses sätestatud põhimõtete valgusel?" Ei ole etteheiteid. Muuseumi külastajate arv on ca 70 000 aastas, korraldatakse näitusi, on haridusprogrammid. Hiljuti esitleti mahukat monograafiat Kreenholmi ajaloost. Ma tunnustan seda, et vaatamata pingetele suhetes asutajatega on muuseum suutnud oma igapäevase tegevuse plaane edukalt ellu viia. Kindlasti ei ole see olnud kerge. Soovin siinkohal väga tänada kõiki muuseumi töotajaid, kes selles olukorras on oma tööd täie pühendumusega teinud. Läbiviidud auditi hinnangul on raha kasutatud sihipäraselt ning sihtasutuse töö hästi korraldatud. Aastaid ettevalmistatud projekt püsiekspositsiooni uuendamiseks ja linnuse kaasajastamiseks on Euroopa Liidu toel realiseerimisele lähemal kui kunagi varem ning selle peamiseks takistuseks võib saada just see, et Narva linn ei täida kokkuleppeid.

Neljas küsimus: "Riigil on SA Narva Muuseum nõukogus kolm esindajat. Kas need esindajad on küllaldase selguse ja konkreetseusega astunud samme, et tagada muuseumis töömeeleolu ning kaitsta töökollektiivi Narva linnavolikogu põhjendamatute etteheidete eest (nt raha kasutamise ebakorrektsus, teadustöö vähesus ja liigne kommertslikkus jms)?" Sihtasutuse Narva Muuseum nõukogu esimees on Kultuuriministeeriumi kultuuripärandi valdkonna eest vastutav asekancler Tarvi Sits, kes on hoidnud mind kogu tegevusega kursis. Mul ei ole mingit kahtlust selles, et nii tema kui ka teised riigi esindajad nõukogus on andnud endast parima. Täna arutasime Tarviga taas, kuidas leida pikaajaline parim lahendus selliselt, et Narva Muuseum areneks ning töökollektiivile oleks tagatud töörahu ja kindlustunne. Samas peame paratamatult möönma, et 2017. aastal ning eriti selle viimastel kuudel on nõukogu küll aktiivselt arutanud kriisist väljatulemise võimalusi, kuid praktiliselt on nõukogu olnud töövõimetu. Kolm riigi esindajat on nõukogus energiliselt seisnud sihtasutuse huvide eest, kõigi kolme linna esindaja kohta seda kahjuks öelda ei saa. Võrdse esindatuse korral on paraku ühel poolel võimalik blokeerida kõik otsused või lihtsalt tegeleda venitamise või süüdistuste loopimisega. Selleks et nõukogu saaks taas töövõimeliseks, teeb nõukogu esimees muu hulgas ettepaneku vahetada nõukogus välja üks linna esindaja, kes kõige vähem on täitnud kohustusi, mida seadus nõukogu liikmele ette näeb. Aga see sõltub loomulikult taas kohalikust omavalitsusest, kes langetab oma otsuseid ise.

Viies küsimus: "Millised on SA Narva Muuseumile püstitatud ootused ja ülesanded valitsuses koostatud Ida-Virumaa tegevusprogrammi valgusel ning millised on ministri ettepanekud kohalikule omavalitsusele ja Narva Muuseumile, et SA Narva Muuseumi kollektiivile tagada muuseumi arendamiseks ja sisuliste ülesannete täitmiseks vajalik töömeeleolu?" Sihtasutuse asutamisel võttis riik endale kohustuse eraldada muuseumile 100 000 eurot aastas ja see summa on järjepidevalt kasvanud. 2017. aasta tegevustoetus oli 220 327 eurot, käesolevaks aastaks oleme ette näinud 291 641 eurot. See kasv, peaaegu 71 000 eurot, läheb Narva Muuseumi töötajate palga tõusuks ja nad on seda väärt. Kuid muidugi saab töörahu saabuda alles siis, kui on muuseumile valitud juht ja tagatud kindlustunne asutuse arengu osas ning linn asub kokkuleppeid täitma. Narva linn teab, milline on Kultuuriministeeriumi seisukoht, ning ma väga loodan, et nad on valmis kokkulepetest edaspidi kinni pidama.

Eesti riigis on seitse muuseumi, mis on ühised sihtasutused koos kohaliku omavalitsusega. Koostöö kõigis peale Narva toimib, ja toimib väga hästi, julgen öelda. Arvan, et kõige õigem ongi sellistel puhkudel ühine juhtimine, ja selle nimel me kindlasti ka pingutame, sest vaieldamatult on Narva Muuseumil ka väga oluline regionaalpoliitiline roll. Aga seda ta saab parimal viisil täita ainult siis, kui tekib sünergia, mille puhul kohalik omavalitsus osaleb vastuse ja nende kohustuste jagamisel, mis ühe muuseumi juhtimine endaga kaasa toob. Pean ka juhtima tähelepanu sellele, et kui pea kõik sellised ühiselt asutatud sihtasutused olid varem riigile kuuluvad muuseumid, siis Narva Muuseumi puhul on asjade käik teistpidi olnud. Narva Muuseum kuulus Narva linnale, Narva linn üksinda finantseeris seda. Kui tehti otsus asutada riigiga ühine sihtasutus, siis kogu vara, mis sihtasutusele üle anti, andis üle Narva linn. See oli viis kinnistut ja Narva linna panus oli sel hetkel rohkem kui kaheksa korda suurem kui riigi panus. Oli kokkulepe, et järgmisel aastal kasvab riigi panus 100 000 euron. Me oleme aasta-aastalt riigi panust suurendanud, aga endiselt on Narva linna tegevustoetus suurem kui riigi tegevustoetus. Täna küsimuste eest!

17:14 Aseesimees Enn Eesmaa

Ja nüüd suulised küsimused. Palun, Krista Aru!

17:14 Krista Aru

Aitäh, härra minister, nende konkreetsete, selgete ja ausate vastuste eest! Minu küsimus tõukubki teie vastustest. Te olete kindlasti Kultuuriministeeriumis juristidega ka mõelnud nende võimaluste üle ja analüüsinud, mida saab üldse riik ministeeriumi kaudu veel teha, näiteks kohaliku omavalitsuse käest neid kultuurivarasid üle võtta. Needsamad bastionid on ju Narva Muuseumile kuulunud vara. Kas riigil üldse on veel mingeid võimalusi või peabki ta piirduma meeldetuletuste ja muude pöördumistega?

17:15 Kultuuriminister Indrek Saar

Esiteks, ma väga loodan, et me jõuame Narva Muuseumi puhul varem või hiljem siiski selle ideaalse olukorraneni, kus asutuste vahel on suudetud leida konsensus, kuidas muuseumi juhitakse ja arendatakse, kuidas sinna panustatakse. See on kindlasti parim variant. Aga olles kulutanud märkimisväärselt energiat – seda on kulutanud nii muuseumi töötajad kui ka Kultuuriministeeriumi ametnikud – selle jaoks, et leida keerulises olukorras head lahendust, me peame paraku järjest enam arvestama tõenäosusega, et tuleb rakendada varianti B või C. Minu teada ei anna seadus riigile ühtki võimalust ühepoolselt muuseumi kogu endale võtta. Seaduse järgi see Eesti Vabariigis võimalik ei ole. Samas olen ma endale aru andnud, et kui lähiajal ei saabu lahendust juhi küsimuses ja Narva linn endiselt ei hakka asutamisleppes võetud finantseerimiskohustusi täitma, kui osa Narva linna nimetatud nõukogu liikmeid soovib lausa blokeerida nõukogu tööd, siis me peame leidma seaduslikud võimalused mingiks lahenduseks. On olemas seaduslikud hoovad, kuidas muuseum – kas ajutiseks või natukene vähem ajutiseks – saab endale juhi valitud ja tegutseb edasi.

Loomulikult, kuna eelarve kujundamine on sada protsenti Narva Linnavolikogu otsus – ja ma olen tähelepanu juhtinud ka sellele, kui suur on linna osakaal eelarves –, siis me peame arvestama ka võimalusega, et Narva linna panus väheneb märkimisväärselt või taandub üldse olematuks. Sellisel juhul tuleb tegevuse maht üle vaadata või riigil leida erakorraliselt kuskilt täiendavaid vahendeid. Ma loodan, et kõik sellised variandid on siiski teoreetilised ja me ei pea seda teed minema. Anname omalt poolt kindlasti parima, et veel kord püüda selgitada: muuseumi pidamine parimal võimalikul viisil on võimalik koostöös ja sünergiat luues. Aga loomulikult olen ma valmis teistsugusteks arenguteks.

17:18 Aseesimees Enn Eesmaa

Andres Ammas.

17:18 Andres Ammas

Lugupeetav eesistuja! Lugupeetav minister! Seda kõike kuulanuna küsin igaks juhuks: kas Narva on ainus koht, kus on probleeme muuseumi fondide ja muu vara üleandmisega sihtasutusele? Või on äkki Eestis ka mujal samasugune probleem?

17:19 Kultuuriminister Indrek Saar

Mulle teadaolevalt sama tõsiselt mujal selline probleem päevakorral ei ole. Minu arust on muuseumide kogud pärast sihtasutuse asutamist alati mõistliku aja jooksul vastavalt sõlmitud kokkulepetele vormistatud. Nagu ma juba ütlesin, on senine koostöö sihtasutustes, kus riik osaleb koostöös kohaliku omavalitsusega, olnud igati positiivne. See on alati tekitanud mingeid uusi kvaliteete ja aidanud kohalikul kogukonnal heas mõttes rohkem mõjutada ja teistpidi ka paremini tajuda võimalusi, mis muuseumidel on. Paraku erandid kinnitavad reeglit ja seda ka kõnealuse juhtumi puhul.

17:20 Aseesimees Enn Eesmaa

Andres Herkel.

17:20 Andres Herkel

Aitäh, härra juhataja! Austatud minister! Mina saan ka aru nii, nagu teiegi ütlesite, et linn rikub kokkulepet. See olukord on kahetsusväärne. Aga mis puutub selle küsimuse tausta, siis mulle puutus kätte üks Põhjaranniku artikkel, kus linnavolinik Jefimov, kes nüüd on minu teada saanud linnavolikogu esimeheks, ütles juuli lõpus, et minister on talle lubanud Andres Toode muuseumi juhina septembriks

välja vahetada ja et siis tuleb ka raha. Ütelge selle süüdistuse taustal, kas Narva linnavolinikud šantažeerivad Eesti Vabariigi ministrit! Millised need suhted siis üldse on olnud ja kuidas te loodate sellest olukorrast välja tulla? See vastasseis on kestnud väga kaua.

17:21 Kultuuriminister Indrek Saar

Härra Jefimov kindlasti eksib niimoodi väites. Sellist lubadust ei ole Indrek Saar mitte kunagi andnud. Ja kuna minu teada on alates aprillist 2015. aastal Indrek Saar olnud kultuuriminister, siis ma kinnitan, et kultuuriminister ei ole sellist lubadust andnud. Narva linn on meile eri jutuaajamistel tõesti öelnud, et nende arvates on muuseumi juhtimisega probleeme. Sellele olen ma vastanud üheselt ja selgelt: muuseumi juhi ametiaeg lõpeb 2017. aasta lõpus. Kultuuriministeeriumil on tavaks sellistel puhkudel välja kuulutada konkurss. Kui linna esindajad on sama meelt, siis see konkurss tuleb läbi viia. Selles lepidi ka Narva Muuseumi nõukogus kokku, et konkurss tuleb. Paraku on konkursi läbiviimise käigus selgunud, et arusaamas sellest, millist kandidaati otsitakse – see kõik algas juba palju varem – ja kuidas konkurss läbi viia, on samuti olnud raske ühisosani jõuda. Ma veel kord ütlen, et ma väga loodan, et siiski muuseumi nõukogu saab teha oma tööd, nii et kõik kuus nõukogu liiget suhtuvad sellesse täie vastutustundega ja annavad endale aru, et nad on nõukogu liikmetena muuseumi teenistuses. Aga mina ei saa võtta nõukogu liikmete eest otsuseid vastu, ka ei saa ma välja vahetada linna esindavaid nõukogu liikmeid. Ammugi ei ole mul võimalik otsustada Narva Linnavolikogu eest, kuidas eelarveotsuseid langetada.

17:23 Aseesimees Enn Eesmaa

Palun, Monika Haukanõmm!

17:23 Monika Haukanõmm

Täna, härra juhataja! Lugupeetud minister, aitäh selgete vastuste eest! Narva linna ja Narva Muuseumi asukoht on unikaalne: nad on kahe riigi piiril. Sellest tulenevad ühelt poolt võimalused, aga võib-olla ka teatud takistused. Siit ka minu loogiline küsimus: kuidas te hindate muuseumi koostööd Venemaa Föderatsiooni või Vene kolleegidega? Narvas on ju ka Aleksandri kirik. Kas te näete selles koostöös takistusi?

17:24 Kultuuriminister Indrek Saar

Noh, Aleksandri kirik on hoopis teine oopus. Aleksandri kiriku puhul püüame leida üldist kontseptsiooni, mida selle kirikuga teha. Tegemist on vaieldamatult olulise kultuuripärandiga, aga oleme näinud, et kogudus seda pidada ei jaksa. Eesti Evangeelne Luterlik Kirik on seni lähtunud printsiibist, et iga kogudus vastutab oma asjade eest ise. Tõsi küll, kui kirik oli pankrotipesas ja oli selle väljaostu võimalus, siis tuli Eesti Evangeelse Luterliku Kiriku juhtkond mõttega kaasa, tegi korjanduse hoone väljaostuks ja leidis teise poole vajalikust summast. Riik pani ühe poole ja luterlik kirik teise poole, et kirik välja osta. Praegu on tagatud see, et Narva Aleksandri kiriku torni võib kasutada. Seal käib koos ka kogudus, kes saab oma teenistusi pidada, ja seal on ka väike ekspositsioon.

Aga selle hoone maht on väga suur. See on kunagi ehitatud teadmise, et Narva Kreenholmi vabrikus töötab üle 5000 inimese ja suur osa neist käib pühapäeviti jumalateenistusel. Me teame, mis on saanud Kreenholmist. Sellisel kujul tööstus ilmselt kunagi Narvas ei taastu, vähemalt lähimatel aastatel keegi seda perspektiivi ei näe. Nii et ajaloo käigus on selle maja perspektiiv oluliselt muutunud. Kunagi 1990. aastate alguses tekkis mõte, et kirikust võiks saada kontserdisaal. See eeldab investeeringut minimaalselt 10 miljonit, ilmselt palju rohkemgi. Ja kui me vaatame prognoose, mis Eesti Kontsert on teinud, siis tegelikkuses oleks nii suure hoone täitmine publikuga väga keeruline. Paari-kolmekümne kontserdi korraldamine aastas eeldaks seda, et riigil tuleb kõvasti peale maksta: puhtalt kontsertide puhul minimaalselt 100 000 eurot. Nii tekib küsimus, miks me seda õieti teeme, kui prognoositakse ka väga vähest täitumust. Anda kontserti tühjale või peaaegu tühjale saalile ei taha ju lõpuks ka keegi. Sellepärast ei ole mõistlik hoonest kavandada ainult kontserdisaal. Me otsimegi funktsiooni, mida see kirik tulevikus võiks kanda.

Ideid on olnud väga põnevaid, osa neist on kohalikku kogukonda ehmatanud. Aga kui me vaatame maailmas ringi, siis on kirikutel, mille kogudustel enam võimekust ja huvi ei ole, väga erinevad funktsioonid. Mis selle konkreetse hoone puhul ja meie kultuuriruumis on võimalik kokku leppida, seda ma täna ei oska öelda. Kindlasti võiks muuseumil olla oma osa kas või selle hoone sisustamisel, aga

sellest on mõtet rääkida hiljem. Kõigepealt peame selgeks saama, mis saab muuseumi juhtimisest ja finantseerimisest. Võime ju praegu mõelda igasuguseid asju, aga muuseumi juhtimise kohta kokkulepet pole. On ka võimalik, et see kokkulepe tuleb mõneks ajaks panna ootama neid päevi, kus soov ühiselt tegutseda on suurem, kui ta viimasel ajal on olnud.

17:28 Aseesimees Enn Eesmaa

Külliki Kübarsepp, palun!

17:28 Külliki Kübarsepp

Aitäh, hea aseesimees! Hea minister! Mul on kaks küsimust. Üks küsimus on, millised ootused on teil muuseumi tulevikku silmas pidades seotud Vaba Lavaga. Aga on ka säärane küsimus: kas te oskate hinnata, kui suur võib olla Narva Muuseumi kahju, kui asutuse juhtimise teema pannakse üldse kalevi alla, nagu te ütlesite? See kahju peaks ju olema mingil määral hinnatav. Mis te arvate, kui suur see võiks olla?

17:29 Kultuuriminister Indrek Saar

Küsimuse teema on siis juhi valimine? Noh, mida sellisel juhul üldse kahjuna hinnata? Selge see, et me teeme kõik endast oleneva, ja ma usun ka, et me suudame tagada selle, et muuseumi kogu on hoitud, kaitstud ja säilitatud. Kahju võib olla pigem kaudne. Üks asi on, nagu ma mainisin, et kui linn otsustab üldse oma tegevustoetusest loobuda, siis kahaneb muuseumi eelarve kohe kõvasti. Riigi toetus on märksa väiksem. Meie panus sel aastal jääb alla 300 000 euro, linna oodatav panus on 429 000 eurot. Kui võtta arvesse see 70 000 eurot, mis jäi eelmisel aastal eraldamata, siis peaks tegelikult linna tänavune eraldis olema peaaegu pool miljonit.

Selge on, et kui toetused vähenevad, siis mõnevõrra ilmselt väheneb ka omatulu. Kui tuleb tagada muuseumi toimimine olukorras, kus linn oma toetust kõvasti vähendab ja me peame arvestama sellega, et muuseumi töömahtu tuleb kärpida. Siis loomulikult võib see kahju seisneda ka selles, et muuseum peab talveperioodil, kui ei saa väga hästi teenida, lahtiolekuaegu vähendama. Võib-olla üldse mingitel aegadel muuseum ei tegutse. Muuseumi juht Andres Toode on C-stsenaariumi, kuidas säärasel juhul erakorraliselt kulusid kokku hoida, meile juba kahes versioonis esitanud. See oli siis, kui need rahastamisprobleemid algasid. Loomulikult tähendab see seda, et siis on muuseumi mõnda aega lihtsalt vähem.

Milline on kahju Eesti kultuuripärandile? Raske hinnata. See oleks väga tänamatu ennustamine.

Kindlasti, kui muuseum oma tegevust vähendab, siis vähenevad ka linna eelarvelaekumised. Osa rahvast jääb Narva tulemata ja osa teenuseid jääb tarbimata. Ma väga loodan, et linnavolikogu annab endale oma järgmiseid otsuseid kaaludes aru, et Narva linnale on majanduskeskkonna ja kogu elukeskkonna mõttes tegelikult muuseumi väga vaja.

17:32 Aseesimees Enn Eesmaa

Henn Põlluaas.

17:32 Henn Põlluaas

Aitäh! Minu küsimus ei puuduta otseselt muuseumi, vaid üldse Narvat ja Narva ajalugu. Käisin nimelt suvel Narvas taastatud bastionikäigus, kuhu on loodud muuseum, kus on võimalik rännata läbi erinevate Narva linna ajalooperioodide. Seal on ka ekspositsioon, mis kajastab Narva linna hävitamist ja pommitamist – inimesed põgenesid siis sinna bastionikäiku varjule. Giidiks oli meile täiesti umbkeelne vene keeles kõnelev inimene, kes rääkis, kuidas fašistlikud röövullutajad pommitasid Narva linna suure isamaasõja ajal täiesti sodiks ja inimesed olid siis seal bastionikäigus varjul. Poolt sõnagi ei räägitud sellest, kes tegelikult Narva linna hävitasid – et need ei olnud mitte fašistid, vaid punakotkad. Kas Kultuuriministeeriumil on ülevaade sellest, mida seal – see on Narva linnale kuuluv muuseum – räägitakse ja kas on kuidagi võimalik lisaks kontrollimisele ka lõpetada täiesti ilmsete valeandmete esitamine?

17:33 Kultuuriminister Indrek Saar

Ise ma konkreetset juhtumit pealt ei näinud ega oska öelda, kuidas need asjad täpselt olid. Loomulikult tekitavad muuseumi ekspositsioonid ja ajalookäsitused vastakaid arvamusi. Ma väga loodan, et ka kohaliku omavalitsuse halduses olevates muuseumides püütakse esitada võimalikult tasakaalustatud versioon sellest, milline meie ajalugu olnud on. Kultuuriministril siiski ei ole õigust ette kirjutada, milliseid programme linn oma muuseumides ette näeb ja keda sinna palgale võtab. Teil on võimalus selles küsimuses pöörduda linna poole ja teha oma ettepanekud, nii nagu te olete teinud ka kultuuriministrile ettepanekuid teatrite repertuaari kohta või selle kohta, millest võiks kirjutada Sihtasutuse Kultuurileht väljaandes või mis laulud-tantsud peaksid meie laulu- ja tantsupidudel kõlama. Nagu te ise ütlesite, te teate väga hästi, et see ei ole riigiga seotud muuseum. Pöörduge palun selle ekspositsiooni haldaja ja omaniku poole. Riigikogu liikmena on teil selleks kõik seadusest tulenevad võimalused.

17:35 Aseesimees Enn Eesmaa

Aitäh, austatud minister! Teile rohkem küsimusi ei ole. Avan läbirääkimised. Palun, Krista Aru!

17:36 Krista Aru

Härra Riigikogu aseesimees! Austatud minister! Head rahvaesindajad! Aitäh, minister, nende ausate vastuste eest! Tahan meile kõigile soovida ilusat Euroopa kultuuripärandi aastat! Mul on väga kahju, et Euroopa kultuuripärandi aasta esimene arutelu alla jõudnud küsimus puudutab nii olulist kultuuripärandi osa, nagu on Narva kindlus, Narva bastionid, Narva Muuseum tervikuna. Narva linn on Eesti kultuuriloos omanud ja omab ka tänapäeval erilist tähendust. Eri ajajärkudel on see ikka olnud üks neid linnasid, mis väga selgesti näitab Eesti kultuuriloo mitmekesisust. Narvas ongi jälgi taanlastest, rootslastest, venelastest, erinevatest okupatsioonirežiimidest. Seal on see kõik koos. See, mida me väga oleme kultuuriministrilt oodanud ja jääme kindlasti edaspidigi ootama, on just nimelt ministeeriumi ja ministeeriumi kaudu kogu riigi tugi SA-le Narva Muuseum. Seal on tehtud väga head tööd, seal on ametis olnud väga head inimesed. Andres Toode, nüüdseks lahkunud direktor, võib-olla tõesti ei meeldinud isikuna Narva Linnavalitsusele või volikogule või võib-olla veel kellelegi, aga ta kahtlemata tegi oma muuseumitööd südamest ja püüdis seal nii haridusprogramme, muuseumiprogramme kui ka näitusi korraldades anda oma parima.

Nüüd me nagu käivitame uue Ida-Virumaa tegevusprogrammi, mõtleme seal Vaba Lava teatrikeskuse loomisele, maja ehitamisele, rahvusringhäälingu stuudio rajamisele. Me ei tohi lasta juhtuda sellel, et me SA Narva Muuseum tegevuse üle laseme ainult kohalikul omavalitsusel otsustada. Siis see ei olegi nagu enam riigi osalusega asutus. Riik on selles sihtasutuses täieõiguslik asutajaliige ja riik on seal ka osanik. Nii et riigi tugi peaks olema tugevam ja selgem. Muidugi me kõik tunnistame ja tunnustame kohaliku omavalitsuse õigusi ja sõltumatust, aga see kultuuripärand, nii nagu kogu meie kultuur, peab olema meid ühendav lüli. Kõiki neid inimpõlvade vältel loodud varasid ei tule mitte ainult väärtustada, vaid neid tuleb ka kõval häälel meelde tuletada kohalikele omavalitsustele, kes seda kipuvad unustama. Kogu see muuseumidega seotud sihtasutuste asutamine ning kohalikele omavalitsustele rolli ja õiguste andmine lähtus ju eeldusest, et töötatakse oma kogukonna huvides, et oma muuseum on kogukonna uhkuseks. Millal siis veel kui mitte praegu, mil on alanud Euroopa kultuuripärandi aasta, on alanud Eesti Vabariigi 100. sünnipäeva aasta, peaksime ka nendele kohalikele omavalitsustele, kes kipuvad tegutsema poliitilise mittemeeldimise ja meeldimise tasandil, riigina rõhutama väärtusi, mida annab kultuur. Me peame neid väärtusi kaitsma visalt ja taganemata. Aitäh!

17:40 Aseesimees Enn Eesmaa

Palun! Härra minister, Andres Herkel andis ka märku soovist läbirääkimistel osaleda. Hoiame kinni reeglist, et ministril on võimalik rääkida siis, kui läbirääkimiste põhiosa on seljataga. Palun, Andres Herkel!

17:40 Andres Herkel

Austatud härra juhataja! Austatud minister! Austatud Riigikogu liikmed! Ma teen esimese märkuse ministrile selle kohta, et Eesti Rahva Muuseumi juhi valimisel surusite te ministeeriumi tahte raudse haardega läbi. See, mis praegu toimub Narva Muuseumis, on väga keskpärane juhtum ja tegelikult oleks vaja, et riik ennast siiski kehtestaks. Ma loodan, et lähtudes seaduslikest võimalustest, millele te viitasite,

te siiski olete selleks valmis. Küsimus on ikkagi selles, kas Eesti riikluse põhimõtteid austatakse või mitte. Mul on väga kahju, et saalis ei ole praegu Mihhail Stalnuhhinit, kes ühel eelmisel Narva probleemide arutelul läks pisut endast välja, kui ma ütlesin, et Narvas on näha latentset korruptsiooni. Ma pean ennast parandama: see korruptsioon ei ole mitte latentne, vaid kohati on see avalik ja väga selge. Ka see muuseumi juhi küsimus – tuletame meelde, Narva võimude poole pealt vaadates nähakse lahendust selles, et muuseumi direktoriks saab meie endine kolleeg, Keskerakonna liige Eldar Efendijev. Niisugune asjaajamise kord, niisugune survestamine ei saa Eesti riigis minu arvates vastuvõetav olla. Linn on tõepoolest oma kohustustest taganenud ega aja asju sellisel moel, nagu see meie riigis toimuma peaks.

Nüüd natukene laiemalt olukorrast Narvas. Mul on õnnestunud alanud aastal seal korra juba käia. Mulle pakub endiselt huvi see probleem, et Narva Linnavolikogu opositsioonilisi liikmeid ei ole määratud isegi mitte volikogu komisjonidesse, ehkki neil on selleks võõrandamatu õigus. See on ausalt öelda asi, mida Keskerakond – nende fraktsiooni pingirida oli vahepeal küll täiesti tühi, nüüd üks härra istub seal – peaks häbenema. Nad peaksid häbenema seda, mis Narvas toimub ja kuidas keskerakondlik linnavõim seal oma tegevust korraldab ja asju ajab.

Üks tähelepanek veel. Sellele pole viidanud mitte ainult Narva volikogu opositsioon, vaid ka kohalikud ajakirjanikud ja teised inimesed, kellega ma olen suhelnud. On nimelt tunda, et sellest ajast, kui Keskerakond tuli riigis peaministriparteina võimule, on Ida-Virumaal Keskerakonna esindajate tõttu avalik vastutöödamine Eesti riigile muutunud teravamaks probleemiks, kui see enne oli. Ja on mingid asjad, mis kohalikule võimule korda ei lähe. Kahjuks kuuluvad nende hulka ka Narva Muuseum ja eestikeelne kooliharidus Narvas. Säärane paralleelmaailmades elamine pole hea ei Eesti riigile ega ka sellele võimule, mis Narvas niisugusel väga ühekülgsel moel oma asju ajama on hakanud.

Ja lõpetuseks. Ma arvan, et Vabariigi Presidendi algatusele minna kuuks ajaks oma kantseleiga Narvasse saame ka meie, kui see on hästi läbi mõeldud, Riigikogu liikmetena kaasa aidata. See võiks olla oluline algatus, mis võimaldaks selle dialoogi seal juhtida mõistlikumatesse rööbastesse, kui see siiani on olnud. Aitäh!

17:45 Aseesimees Enn Eesmaa

Rohkem fraktsioonide esindajatel sõnavõtusoove ei ole. Härra minister, palun!

17:46 Kultuuriminister Indrek Saar

Täna Riigikogu liikmeid arvamuste ja tagasiside eest! Ma siiski pean vajalikuks Andres Herkeli sõnavõtu täpsustuseks või talle väikseks meeldetuletuseks öelda, et Eesti Vabariigi alusprintsipi juurde käib ka see, et kohalik omavalitsus on oma otsuste kujundamisel vaba. Ja seda ei saa kultuuriminister neile mitte ette öelda, kuidas nemad oma eelarvet kujundavad. Ma saan aru, et sulle meeldiks, kui ma kuulutaksin välja eriolukorra ja võtaksin Narvas võimu. Seda õnneks Eesti Vabariigis minister teha ei saa. Ma väga loodan, et me liigume selles suunas, et käivitub dialoog, millest ka sina just rääkisid. Ma loodan, et me seda dialoogi maksimaalse jõuga otsime, et me igal puhul, kui me näeme Narvas probleemi tekkimas, püüaksime jõuda dialoogini, maksimaalse ühisosani, mitte ei ütleks, et las riik esimese asjana kehtestab ennast, las ehitab ühe elevandiluust torni ja ajab seal oma asja, ilma püüdmata kohaliku omavalitsusega üksmeelele jõuda. See peaks olema printsiip, mille arvestamisel me alati anname endast maksimumi.

Loomulikult on kuskil teatav piir, mis hetkel tuleb endale tunnistada, et sel korral, praegusel hetkel ei olda dialoogiks piisavalt valmis, et tuleb võtta veel natukene aega, tuleb otsida neid võimalusi tulevikus ja esialgu tagada, et need funktsioonid, mis on muuseumikogu säilimise seisukohast olulised, saaksid täidetud. Ja selles töös kavatseb Kultuuriministeerium ja kavatsen mina kultuuriministrina oma parima anda.

Kinnituseks ka sellele, millele viitas enne Krista Aru: riik on tänavu jõuliselt suurendanud Narva Muuseumile eraldatud raha. See kasv on rohkem kui 30%, et muuseumi töö saaks elementaarselgi tasemel toimida. Aga jah, meil ei ole õnnestunud leida sellist dialoogi, nagu me oleme lootnud. Ja nagu ma teile kinnitasin, ma annan endale aru, et võib juhtuda, et see ka lähiajal ei õnnestu. Sellisel juhul oleme valmis kasutama meie seadusega antud võimalusi tagada muuseumi toimimine sellisel moel, et vähemalt muuseumikogu oleks hästi hoitud. Kas me suudame sama hästi seda kogu eksponeerida, see on iseküsimus. Aitäh!

17:49 Aseesimees Enn Eesmaa

Arutelu arupärimise nr 401 teemal on lõppenud.

4. 17:49 Vaba mikrofon

17:49 Aseesimees Enn Eesmaa

Kohe pärast haamrilööki algab vaba mikrofoni voor. Seda soovi ei ole.

Täna, lugupeetud kolleegid, tänase päeva arutelude ja küsimuste-vastuste eest! Kohtume homme hommikul kell 10.

Istungi lõpp kell 17.50.